

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

православље.срб ; www.pravoslavlje.rs

Излази 1. и 15. у месецу

15. октобар 2013. године

Број 1118 Цена 90 динара

Број 1118 Цена 90 динара

ISSN 0555-0114
9770555011004

1700 година
Миланског едикта

Хиљаду седам стотина година Миланског едикта (313–2013)

„Дођох да бацим огањ на земљу и како бих желео да се већ запалио!“ (Лк. 12, 49) – речи су Господа Исуса Христа. Он их је изговорио поучавајући ученике Своје о последњим временима – временима Цркве – и о „верном и мудром управитељу, којега ће поставити господар над чељади Својом да им даје оброк на време“ (Лк. 12, 42). Какав је то огањ о коме говори Спаситељ? То је огањ божански, огањ нестворене светлости и живота, огањ љубави, доброте и лепоте Божје, огањ човекове вере и љубави, огањ спасења и обожења свега и свих у Христу, огањ преображења света у Цркву, у Тело Христово. По речима Светог апостола Павла, штавише, и Сâm Бог наш јесте – *Отањ* (Јев. 12, 29).

И као што се сунчев зрак преломи кроз капросе или малено сочиво и, ужиживши се, падне на суву траву и шиље, и запали их, и разгори се пожар велики, тако и зрак нестворене светлости Божје, када „дође пуноћа времена“ (Гал. 4, 4), засија кроз душу Изабраника Божјег и – павши на траву, шиље и шуму историјских догађаја, праћених Промислом Божјим – обасја их, запали их изнутра божанским благовољењем и смислом, те букну „пожар велики“ – преобразења свега у историји. Јер, Бог је *Отањ* и *Бој Који оћијено ревнује* (5 Мојс. 4, 24) за спасење човека и света, и то до смрти Сина Његова Јединороднога и Љубљенога на Крсту.

Бог је, како сагласно веле Свети Оци Цркве, постао човек да би човек у Оваплоћеноме Богу – Христу Богочовеку – могао да постане бог по благодати Божјој, што је у предвечном Своме Савету Бог Живи, Света Тројица, и наумио за човека. Бог, Који је Љубав и Једини Човекољубац, жели да се сваки човек спасе и обожи. Бог обожење жели читавом роду људском. Он жељи да, сада и у векове векова, „стане на сабору Божјем, у ред богова“ (Пс. 82, 1), то јест усред обожених синова и кћери Својих.

Зато није било довољно да буду крштени само понеки човек или понека заједница људи у историји већ је Господ Својим ученицима рекао: „Идите и научите све народе, крштавајући их...“ (Мт. 28, 19) у име Свете и Живоначалне Тројице. А како је било могуће крстити „све народе“ када је тадашња позната васељена била незнабожачка, односно многобожачка и

христогонитељска? Зато је, по Промислу Божјем о спасењу рода људског, било потребно да и империја, држава, то јест царство овога света, на свој начин узме учешћа у чудесном делу спасења рода људског.

Зато је Бог – као Онај Који свагда први дела, свагда први излази у сусрет човеку, свагда први има иницијативу у историји, јер је Он Љубав бескрајна и безмерна – изабрао човека храброг, поузданог и постојаног, како му и сâмо име каже, Константина (латинско *Constantinus* би на српском гласило *Стојан* или *Стаменко* – *ћостојани*) да, као римски цар, узме делатног и на себи својствен начин апостолског учешћа у великој и чудесној тајни крштавања многих народа у име Свете Тројице и проповедања Јеванђеља „свој твари под небом“ (Кол. 1, 23).

Тајна Божјег деловања у историји јесте необично чудо: Бог кроз мало пројављује велико, кроз мало преображава не само оно што је велико већ и све што постоји. Тако је Он и кроз једног човека – Флавија Валерија Аурелија Константина Августа, сина Констанција Хлора и Флавије Јулије Јелене, знанога као цар Константин I Велики – променио ток читаве дотадашње историје, припремивши ту корениту промену кроз покољења старозаветних и новозаветних праведника, учитеља и светитеља.

Свети цар Константин је био човек Божји преко којега је Бог Живи Духом Светим, уз сарадњу и садејство његове слободне воље, сајгласно предвечном науму Божјем о спасењу света, променио ток историје рода људскога. Било је то, уистину, чудо Божје: један римски цар, педесет седми од оснивања Рима, свега десетак година после времена најстрашнијих гоњења Цркве и хришћана под царем Диоклацијаном, не само што прекида гоњење хришћанске Цркве, које је трајало готово три стотине година, већ и постаје најпре благонаклони покровитељ хришћанства, а потом и

први хришћански цар. Какво је то било чудо, каква победа Крста Христа Богочовека, Крста Јагњета Божјег, над најмоћнијим, најнемилосрднијим и најопаснијим царством људским у дотадашњој историји!

И сâм живот Константинов био је чудо Божјега промишљања о роду људском. Изабран *од употребе матерје* (Гал. 1, 15) за велико дело Божје, преобрађење света у хришћански свет, Константин, потоњи римски цар, родио се око 272. године по Христу у провинцији Горњој Мезији, – данас је то наша отаџбина Србија, – у римском граду Наису, данашњем Нишу, на средокраји Истока и Запада. Младост је проживео на западу Европе, на двору свог оца Констанција Хлора у Британији, да би, као већ стасали одважни и неустрашиви војсковођа, после војничких победа у Риму и царевања у западном делу Римског царства, престоницу уједињеног царства 330. године пренео на Исток, у град назван по њему Константинополь („Константинов град“), познат и као Нови Рим, а изграђен на месту малог, али древног града на Босфору који се звао Византион, да би се „ново вино“ – духовно вино хришћанске културе и цивилизације, вино новог, хришћанског Рима, новог, хришћанског царства, нове, хришћанске историје – налило „у мехове нове“ (Мт. 9, 17), у мехове Ромејског царства или Византије. Тиме је у својој богоизабраној личности објединио и возглавио свеколику тадашњу васељену: и Средоземље и запад и исток и север и југ, и као истински човек Божји – син Адамов који у себи садржи све четири стране света, сав космос у маломе – у сабирно сочијво своје личности примио светлост Божју, светлост Јеванђеља Христовог, светлост вере хришћанске, и њоме обасјао васељену.

„Ходите, људи, и видите дела Бога Који учини чудеса на земљи!“ (Пс. 45, 9). Овако је, у име свецеле Цркве и хришћанског Народа Божјег свога времена и свих векова, псламским речима ускликнуо чувени црквени историчар Евсејије из 4. века, савременик и биограф Светог равноапостолног цара Константина I Великог, гледајући сва Константинова за Цркву и хришћане благопријатна дела широм тадашњега Римског царства. По његовим речима, преко цара Константина је „светао и ведар дан обасјао Цркву Христову“, и не само Цркву Христову него и читав свет и свештели род људски.

„Ходите, људи, и видите дела Бога Који учини чудеса на земљи!“. Овим речима Саборна Црква Христова на данашњи дан позива све људе и народе света да се молитвено удивљују

пред тајном јављања Бога и Његових чудесних дела, као и Његове преображајне лепоте у богоукрашеној личности и историјским делима Светога цара Константина, првога хришћанског владаоца у историји, духовног зачетника целокупне хришћанске цивилизације.

Да није било Светога цара Константина, у Богу и Богом Великог, свеколика историја света другачије би изгледала. Да није било њега и његовог постављања хришћанског стваралачког максимализма у најдубље токове медитеранске културе и цивилизације, не би било европске хришћанске писмености, ни уметности, ни науке, ни културе уопште, макар не у оном виду који нам је кроз историју познат до данас. Дубље посматрано, све је то настало из његовог коленопреклоног смирења пред Царем над царевима, Христом Распетим и Васкрслим, из смерног стављања Христовога монограма ХР на царски шлем, то јест из његовог упечаћења Имена Христовог, етоса и ума Христовог у ум и срце његово.

Да није било Светога цара Константина, не би било ни храма Свете Премудрости у Цариграду да сија светлошћу Христа Слова и Красоте свој васељени; не би било Светих равноапостолних Кирила и Методија, послатах из Константиновог града међу Словене; не би било крштења Словена и других народа, не би било Светог Јована Владимира, ни Стефана Немање, – Светога Симеона Мироточивог, – родоначелника светородне лозе Немањића, чију деветстогодишњицу рођења прослављамо ове године, а који је и сâм својим одлучним владањем под знаком Крста и својим смерним и светим животом у Христу дубински променио ток српске историје, преусмеривши га у окриље светога православља, у загрљај са Светом Премудрошћу константинопољском, а преко ње са Јерусалимом небеским, Градом Бога Живога.

Бог, Који и „од камења подиже децу Авраамову“ (Мт. 3, 9), стрпљиво је и постепено узводио римског цара Константина, Свог изабраника, од незнабоштва ка достојанству испуњења историјске мисије, сличне апостолској.

Најпре му је, уочи одлучујуће битке са бе-законим римским савладарем Максенцијем, надомак Рима, код Милвијског моста преко реке Тибра, 312. године, дао припремно богојављење–откривење: Крст на небу, сачињен од блиставих звезда, као знак његове победе у рату против непријатеља. Ово богојављење–крстојављење представљало је судбоносну прекретницу у Константиновом личном и владарском животу.

Како црквени историчар Евсевије наводи у *Житију Константиновом*; цар Константин му је о овом крстовићењу лично испричао: „Једно послеподне, када се сунце већ почело клонити западу, својим очима видех на небу Крст Господњи, сачињен од звездâ, који је сијао јаче од сунца, и на крсту написано: *Овим Јобеђуј!*“ Но, будући да је за старе Римљане, као много-бошће, крст био рђав знак, предзнак несрће, јер је римско судство на распеће на крсту, као најстрашнију казну, осуђивало само најтеже злочинце, цар Константин је био у великој недоумици у погледу смисла виђења. Исте ноћи му се јавио Христос и, показавши му још једном знамење Крста, заповедио: „Начини овакв Крст и нарди да се носи пред твојом војском и победићеш све непријатеље своје“. Цар Константин је поступио по заповести Христовој и његова малобројна војска је сутрадан, под знаком Крста, односно христограма ХР (почетних слова имена Христовог изображених на војничкој застави), однела величанствену победу над бројчано неупоредиво надмоћнијом војском цара Максенција, који се приликом бекства са бојног поља удавио у Тибру.

Сам цар Константин је, од тада до kraja свога земаљског живота, у свим биткама и свечаним приликама, на своме царском шлему носио монограм „ХР“ као знак своје потпуне потчињености Христу, чиме је започео близави и многовековни низ великих хришћанских царева и краљева и на Истоку и на Западу, који су себе сматрали смерним „слугама Христовим“, како су се многи од њих, кроз историју, и потписивали у својим владарским повељама и указима.

Све је било божански чудесно у животу Светога цара Константина. Војна победа над Максенцијем омогућила је, у дубљем смислу, издавање Медиоланског (Миланског) едикта 313. године. Тим актом је хришћанима била дозвољена слобода вероисповедања, а имовина отета хришћанима и Цркви – враћена истима. После Миланског едикта, цар Константин је издао читав низ закона повољних за Цркву: укинута је традиционална римска смртна казна разапињањем на крст, укинуте су смртоносне гладијаторске и друге игре у Колосеуму и у аренама широм царства, укинуто је приношење крвних жртава, допуштена је изградња хришћанских цркава, озваничена је у јавном животу дотадашње унутарцрквено празновање недеље као дана Васкрсења Христовог, сирочад и ништи су примљени под царско покровитељство. Тиме је био, уствари, отворен пут за чудесно дело многовековнога труда на пости-

зњу симфоније, – сагласја Цркве и државе, – које ће обележити читав ток хиљадугодишње историје Византијскога царства, све до његовога пада 1453. године.

Бринући се, током свог тридесетогодишњег царевања (306–337), о спољашњем уређењу и поретку царства, бринуо се, од Миланског едикта па надаље, све више и о духовном. У циљу сузбијања јереси, које су у првој половини 4. века жестоко настрадале на Цркву, њено учење и живот, Свети цар Константин је сазвао неколико црквених сабора против јеретика до-натистâ (који су, противно учењу Цркве, учили да поново треба крштавати оне који су се одрекли Христа током римских прогона), 314. године у Араплату, данашњем Арлу, и 316. године у Милану, за који је написао и царску *Посланицу саборским епископима* (у којој „као слуга Христов чека суд Христов о питању донатистâ, који је и суд сабраног епископата“).

Војничке победе постигнуте 324. године код Адријанопоља и Хрисопоља над Лицинијем, царем источног дела Римског царства и мрзитељем хришћанства, намерним да обнови пагански идентитет империје и прогоне хришћана, омогућиле су Константину не само да успостави власт над читавим царством већ и да сазове Први васељенски сабор 325. године у Никеји. Тај сабор је значио победу апостолске православне вере над свепреварном Аријевом јереси, то јест над богохулним учењем да Исус Христос није вечни и беспочетни Бог, једносуштан Оцу, већ створење Очево, чиме је Арије хулио и на саму Свету Тројицу и на читав домострој спасења – на Оваплоћење, крсно страдање и смрт, Васкрсење, Вазнесење и ниспослање Духа Светога – Педесетницу, на Цркву као Тело Христово. И ова саборна победа Цркве, а уједно и Константинова победа, под знаком Крста Христовога, у борби за чисту и спасоносну веру православну, није ништа мања од свих његових војничких победа него је уствари већа и трајнија од њих.

У својој дубљој чежњи да све и сва заснује на богооткривеном му знамењу Крста као смислодавног срца историје, Свети цар Константин шаље своју мајку, царицу Јелену, у мисију на исток, да пронађе Крст на којем је Господ и Спаситељ света био разапет, будући да се, као цар и војсковођа у чијим је ратним походима проливено много људске крви, осећао недостојним да то сам учини. Света царица Јелена је, чудом Божјим, пронашла Крст на коме је био разапет Господ Исус Христос, а Патријарх Макарије је 326. године, у име саборне и васељенске Цркве и у име цара, подигао („во-

здвигао“) Крст часни над читаву васељену. И то Воздвижење (Уздизање) Крста Христовог над читаву васељену и историју јесте, уствари, главно животно дело Константиново. Тим чином он је свеколику историју рода људског ставио под знак Крста и крсне победе Христове над ђаволом, смрћу, злом, грехом и трулежношћу. Кроз Крст Христов, подигнут символички у Јерусалиму над читаву творевину Божју, као кроз ону кап росе, као кроз сабирно сочиво, као кроз есхатолошку зеницу историје, светлост Божја се безмерно излила у читаву твар и живот, у културу и цивилизацију рода људског, разгоревши се божанским огњем Христовим, огњем хришћанства које је својим литургијским прослављањем Оваплоћења Божјег у Личности Христовој и обожења човековог у Христу преобразило, благодаћу Духа Светога, и време и простор, и људска тела и душе, једном речју – све и сва.

Свети цар Константин и царица Јелена су подигли више од двадесет цркава по читавој Светој земљи, укључујући базилику над пећином Рођења Христовог у Витлејему, цркву на Гори маслинској на месту Вазнесења Господњег, храм у Гетсиманији на месту Успења Пресвете Богородице и, пре свега, храм Васкрсења над Гробом Господњим у Јерусалиму. Но, ако су и други хришћански владари подигли једну цркву, а неки од њих и више десетина величанствених цркава и манастира, Свети цар Константин је за собом, једини од свих, оставио хришћанско царство, хришћанску васељену, као своју саборну задужбину, уздарни принос и благодарење (евхаристију) Богу Живоме.

Чинећи сва ова безбројна добра и богоугодна дела, као оснивач првог хришћанског царства, као задужбинар многих цркава и манастира широм тога царства, као одлучни заштитник вере православне, Свети цар Константин је све време био свестан да је „сва доброчинства примио од Свештињега Бога“, те зато и каже: „Моју службу Бог је нашао и оценио као подесну за испуњење Његове воље. Почеквши од Британскога мора, уз помоћ Свештиње Силе, гонио сам пред собом све страхоте које су ме сретале да бих род људски, васпитаван под мојим утицајем, призвао на служење свештеном Закону Божјем и под руководством Највишега Бића привео преблаженој вери.“

Свети цар Константин је, после учињенога за Цркву и Народ Божји, тек на сматраној постепљи примио свето крштење, јер се, као истински раб Христа Бога и истински смерник пред Богом Живим, сматрао недостојним да – због свих царских дужности које су у историји увек

повезане са овим или оним неизбежним државним насиљем над људима, ако и грешним, али боголиким – прими крштење пре смртнога часа. Своју последњу, предсмртну молитву завршио је смиреним и опитним речима истинскога боговидца: „Имам чврсту веру да сам се *ਪਰਿਚੇਸ਼ਟੀ ਬੋਧਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸਵੈਲੋਖਿ* и да сам удостојен бесмртнога живота.“

И Бог је, на крају Константиновог земаљског живота, учинио још једно чудо Свога Промисла: благаизволео је да душу Свог угодника прими управо на Свету Педесетницу, дан Силаска Духа Светога и дан саборне Цркве, 337. године у Никомидији, потврдивши га тиме као истински равноапостолнога светитеља. Црква Христова и царство хришћанско су га сахранили часно у његовој задужбини, Цркви Светих Апостола у Константинопољу, положивши његово тело у царски ковчег између дванаест празних ковчега за дванаест апостола Цркве, чиме је црквеносаборно била потврђена његова историјска улога „тринаестог апостола“ Цркве.

Из духа Миланског едикта можемо извучи драгоцену поруку и поуку. Она је у знаку неизбежних интеграција народа и култура, с једне стране, и законите тежње очувања сопственог идентитета у свим његовим одредницама и димензијама, са друге стране. Нити је препоручљиво оно јединство које униформише и гута особеност нити је пожељно неговање самосвојности којом се укидају заједништво и узајамност.

Све ово важи и за процес зближавања и сарадње између хришћана: једна од двеју недопустивих крајности јесте тенденција ка наметању своје – обично парцијалне – интерпретације вере и поретка, а друга је комбинација самозадовољне самодовољности и небратољубиве равнодушности према другима и другачијима. Она прва значи подлегање духу прозелитизма и унијаћења, ова друга одсуство љубави и пад у искушење секташког псевдомесијанизма као сурогата за истинску, саборну, католичанску црквеност, а обе – скретање са пута аутентичног дијалога, дијалога истине и љубави, у духу слободе и отворености свих за све. Обе крајности, и фарисејско самооправдавање по сваку цену и инквизиторско осуђивање свих других и другачијих, јесу странпутица, а не пут. Да се не би и нама десило да кренемо странпутицом, као један од прориденцијалних путоказа може нам послужити управо порука Миланског едикта.

На крају, још треба да истакнемо да су хришћанске норме и пракса нашле извориште у

Миланском едикту. Те норме ће се аутентично обликовати у *Corpus iuris civilis* константиновског наслеђа. Посебна брига за сиромашне, тежња ка правоверној црквеној организацији, борба против корупције и злоупотребе власти код високог чиновништва – све то постаје све изразитија одлика Константинових наследника, источноримских (ромејских) царева.

Зато је наш апел да Цркве и верске заједнице раде на промовисању и заштити слободе вероисповести, као и на јачању сарадње у одбрани универзалних основа права на слободу вероисповести или веровања. Истичући непролазну вредност и трајну актуелност Миланског едикта, сведоци смо данас, нажалост, великог страдања хришћана по целом свету, нарочито у Сирији и другде на Близком и Средњем истоку. Чак су и начела Едикта угрожена у неким државама, па, нажалост, и у нашем суседству, где Његово Блаженство Архиепископ охридски Јован на правди Бога чами на робији, заточен са преступницима, и то само због његове верности Цркви и њеном свештеном јединству и поретку.

Наравно, ми крст свој носимо. Зато, драга браћо и сестре, Крстом Христовим побеђујте сваки грех и свако зло, пре свега у себи самима, борећи се, попут Светога цара Константина, неодступно „као добри војници Исуса Христа“, „јачајући у благодати која је у Исусу Христу“ (2 Тим. 1, 1.3)! И никада веру свету не продајте за вечеру „овога света“, и никада се душом и телом не одвајајте од онога што је „свето и миломе Богу приступачно“! Држите се свете Цркве Христове, светодуховске Мајке своје, јер је Црква непобедиво Тело Христово, које је, кроз све векове историје, побеђивало, побеђује и победиће свепобедном силом Свете Тројице, Бога Живога Који твори чудеса, сада и увек и у векове векова. Амин.

Дано у граду Нишу,
6. октобра лета Господњега 2013.

Ваши молитвеници пред Господом:

**Архиепископ пећки,
Митрополит београдско–карловачки
и Патријарх српски Иринеј**

**Митрополит загребачко–љубљански Јован
Митрополит црногорско–приморски
Амфилохије**

Митрополит дабробосански Николај

Епископ шабачки Лаврентије

Епископ сремски Василије

Епископ бањалучки Јефрем

Епископ будимски Лукијан

Епископ канадски Георгије

Епископ банатски Никанор

Епископ новограчаничко–

средњезападноамерички Лонгин

Епископ источноамерички Митрофан

Епископ бачки Иринеј

Епископ британско–скандинавски Доситеј

Епископ зворничко–тузлански Хризостом

Епископ осјечкопољски и барањски Лукијан

Епископ западноевропски Лука

Епископ тимочки Јустин

Епископ врањски Паҳомије

Епископ шумадијски Јован

Епископ славонски Сава

Епископ браничевски Игњатије

Епископ миленевски Филарет

Епископ далматински Фотије

Епископ бихаћко–петровачки Атанасије

Епископ будимљанско–никшићки Јоаникије

Епископ захумско–херцеговачки Григорије

Епископ ваљевски Милутин

Епископ рашко–призренски Теодосије

Епископ нишки Јован

Епископ западноамерички Максим

Епископ горњокарловачки Герасим

Епископ аустралијско–новозеландски Иринеј

Епископ крушевачки Давид

Епископ умиrovљени зворничко–тузлански

Василије

Епископ умиrovљени захумско–херцеговачки

Атанасије

Епископ умиrovљени средњоевропски

Константин

Викарни Епископ јегарски Порфирије

Викарни Епископ моравички Антоније

Викарни Епископ липљански Јован

Викарни Епископ ремезијански Андреј

Охридска Архиепископија:

Архиепископ охридски

и Митрополит скопски Јован

Епископ полошко–кумановски Јоаким

Епископ брегалнички и мјестобљуститељ

Епархије битољске Марко

Викарни Епископ стобијски Давид

ПРАВОСЛАВЉЕ 1118

2

Посланица:

Хиљаду седам стотина година
Миланског едикта (313-2013)

8

Централна прослава**1700-годишњице****Миланског едикта**

Црквени великомодостојници
у Београду

11

Доксологија у београдској
Саборној цркви

12

Пријем у Палати Србија

14

Торжествена прослава
– „И ја сам део Крста“
Златибор Станковић
и Дарија Панчић

18

Саборни храм
– мјесто помирења
и братског праштања

20

Освећење Храма
Христовог Васкрсења

23

Премијера опере
„Под овим знаком“

24

Конференција за медије

Данко Стражинић

27

Изложба *Овим побеђуј*

Бакон mr Ивица Чаировић

28

**Разговор са Еп. нишким Јованом
(интервју за *Народне новине*)**

Треба да се угледамо
на Светог цара Константина

30

**Хришћани Сирије
у борби за опстанак**

гр Александар Раковић

32

Борба за достојанство (1. део)

Живот и личност Милице Костић
Архимандрит Тихон (Ракићевић)

36

**150 година Врбичке цркве
у Аранђеловцу**

38

**Високо образовање СПЦ
у 20. веку (десети део)**

40

Свет књиге

41

Завети и поруке

42

Наука, уметност, култура...

44

Кроз хришћански свет

45

Из живота Цркве

На насловној страни:

**Три првојерарха у олтару подгоричке
Цркве Христовог Васкрсења**

Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Епископ зворничко-тузлански Хризостом

Главни и одговорни уредник
Президент mr Александар Ђаковић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Борбе Остојић

Чланови редакције
Президент др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

**Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двоброј.** Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полу值得一ња 850. Појединачни примерак 90 динара.
ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанској упутници!

Не слати девизне чекове до даљијег!

Годишња претплата за иностранство:

Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:

145-4721-71 Марфин банка

Далматинска 22 Београд

Текући рачун девизни број:

Intermediary Deutsche Bank GmbH,

Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)

Account with inst: 935-9522-10

Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)

Beneficiary: RS55145007080000135615

Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

ПРЕТПЛАТА: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786

e-mail: pravoslavje@spcrs.rs - редакција

pretplata@spcrs.rs - претплата

marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији.
Текстови приложени објављени у „Православљу“ представљају
ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прешифтовавање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
оих новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Дизајн: Соба.rs

Графичка припрема: Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.

Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац

тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СИР – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље

COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Канцеларије за
сарадњу са црквама и верским заједницама Владе
Републике Србије

Београд, Ниш, Подгорица

Централна прослава 1700-г

Црквени велигодос

Поводом централне прославе 1700-годишњице Миланског едикта у Београду, Нишу, као и освећењу Цркве Васкрсења Христовог у Подгорици, Његова Свесветост Патријарх васељенски и цариградски Г. Вартоломеј стигао је у петак, 4. октобра 2013, у Србију.

Васељенског Патријарха дочекао је Патријарх српски Г. Иринеј у пратњи Епископа бачког Г. Иринеја, министра спољних послова Републике Србије г. Ивана Мркића и г. Константиноса Икономидиса, амбасадора

Грчке Републике у Београду. У пратњи Његове Свесветости били су: Архимандрит Вартоломеј, главни секретар САС Васељенске Патријаршије и г. Симеон Франдзелас.

Митрополит француски Г. Емануил стигао је дан раније у нашу престоницу.

Добродошлицу Његовој Свесветости упутили су и епископи: шумадијски Г. Јован, браничевски Г. Игнатије, рашко-призренски Г. Теодосије, аустралијско-новозеландски Г. Иринеј, јегарски Г. Порфирије, моравички Г. Антоније, ре-

мезијански Г. Андреј, као и др Милета Радојевић, директор Канцеларије за сарадњу са Црквама и верским заједницама.

Овом приликом окупљеним представницима медија обратили су се Патријарх васељенски и цариградски Г. Вартоломеј и Патријарх српски Г. Иринеј.

На централну и завршну прославу 17 векова Миланског едикта, у петак 4. октобра, у Београд је допутовао Његова Светост Патријарх московски и све Русије Г. Кирил с пратњом.

(3–9. октобар 2013. године)

одишњиће Миланског едикта тојници у Београду

Руског Патријарха је на аеродромској писти дочекао Епископ бачки др Иринеј, док су у ВИП–салону високог госта поздравили добродошлицом Патријарх српски Г. Иринеј, амбасадор Руске Федерације г. Александар Чепурин и г. Александар Антић, министар саобраћаја у Влади Србије. У пратњи Руског Патријарха били су: Митрополит волоколамски Г. Иларион и Епископ солнечногорски Г. Сергије,protoјереј Николај Балашов, Андреј Милкин и Игор Јакимчук, ђакон Алекс-

андар Волков и други вели кодостојници.

Добродошлицу драгом госту из Русије упутили су и епископи: rashko–призренски Г. Теодосије, аустралијско–новозеландски Г. Иринеј, јегарски Г. Порфирије, моравички Г. Антоније, protoјереј Виталије Тарасјев, старешина Подворја Московске Патријаршије у Београду, као и др Милета Радојевић, директор Канцеларије за сарадњу с Црквама и верским заједницама. У згради аеродрома је тим поводом одржана конференција за штампу.

Истога дана, у поподневним часовима, допутовао је Митрополит варшавски и све Пољске Г. Сава (Хрицуњак), поглавар Пољске Православне Цркве. У пратњи Његовог Блаженства били су се Епископ Георгије (Панковски) и protoјереј Георгије Дорошкевич. Пољску црквену делегацију је на аеродому поздравио добродошлицом Патријарх српски Г. Иринеј са епископима: бачким Г. Иринејем, шумадијским Г. Јованом, аустралијско–новозеландским Г. Иринејем и ремезијанским Г. Андрејем. На самом аеродому ➔

вођени су пријатељски разговори. Митрополит Сава се својевремено налазио на докторским студијама на Православном богословском факултету у Београду, овде је и замонашен у манастиру Раковица где је из поштовања према оснивачу Српске Цркве узео монашко име Сава.

Преузвишени бискуп Мајкл Скот Џоинт на прославу је допутовао у својству личног изасланика Архиепископа кентерберијског Јустина Веблија. У Београд је такође допутовао и пречасни Ги Лијагр, председник Конференције европских цркава у Женеви. Високе госте је на аеродрому дочекао Епископ аустралијско–новозеландски Г. Иринеј, као и ђакон Ивица Чариврић.

Авионом који је из Атине слетео на београдски аеродром у 15:20 часова у петак, 4. октобра, допутовали су Архиепископ Нове Јустинијане и свег Кипра Г. Хризостом II и Архи-

епископ атински и све Јеладе Г. Јероним. У пратњи Архиепископа кипарског били су Епископ арсинојски Г. Нектарије и архиђакон Кипријан, док су Архиепископа атинског пратили Митрополит месинијски Г. Хризостом, Архимандрит Јероним, архиђакон Епифаније, као и г. Трандафил Георгусис и проф. Христос Бонис.

Истим авионом је приспео и Митрополит пергамски Г. Јован Зизјулас, иначе члан делегације Васељенске Патријаршије.

Високе госте и њихову пратњу на аеродрому је дочекао Патријарх Иринеј, у чијој пратњи су се налазили епископи: бачки Г. Иринеј, браничевски Г. Игнатије, врањски Г. Паҳомије, аустралијско–новозеландски Г. Иринеј, јегерски Г. Порфирије, ремезијански Г. Андреј и други. На дочеку се налазио и амбасадор Грчке у Београду г. Константин Икономидис, као и др Милета Радојевић.

Архиепископ Тиране и све Албаније Г. Анастасије (Јанулатос), као поглавар сестринске Албанске Православне Цркве, допутовао је у Београд са пратњом. Архиепископ Анастасија су на аеродрому дочекали Патријарх Иринеј и епископи: шумадијски Г. Јован, аустралијско–новозеландски

Г. Иринеј и бихаћко–петровачки Г. Атанасије.

Иначе, Архиепископ албански је обновитељ Православне Цркве у овој земљи која се још 60–их година 20. века проглашила првом атеистичком земљом света.

Патријарх светог града Јерусалима и све Палестине Теофило III у пратњи Архиепископа константинског Аристарха и архиђакона Атанасија, допутовао је у Београд, где га је добро дошлијом дочекао Патријарх српски Г. Иринеј са епископима: бачким Г. Иринејем, браничевским Г. Игнатијем, јегарским Г. Порфиријем и др. Пријему је присуствовао и др Милета Радојевић.

Патријарх Кирил у манастиру Раковица

Патријарх московски и све Русије Кирил заједно са званичном делегацијом РПЦ посетио је 4. октобра 2013. манастир Раковицу у Београду. На гробовима патријараха српских Димитрија и Павла поглавар РПЦ је служио помен.

Потом је посетио Подворје Московске Патријаршије у Београду. У пратњи Патријарха Кирила били су Митр. Иларион (Алфејев), Епископ моравички Антоније – настојатељ Подворја СПЦ у Москви, Епископ солнечногорски Сергије, као и протојереји Николај Балашов и Игор Јакимчук.

У Храму Свете Троице Патријарх Кирил је служио молебан коме су присуствовали амбасадори Руске Федерације и Украјине.

Доксологија у београдској Саборној цркви

Свечана доксологија у Саборној цркви у Београду почела је у суботу, 5. октобра 2013, у 10 часова и служило ју је свештенство Архиепископије београдско-карловачке.

Служби доксологије и благодарења присуствовали су Патријарх цариградски и васељенски Вартоломеј, Патријарх јерусалимски Теофило, Патријарх московски и све Русије Кирил, Архиепископ кипарски Хризостом, Архиепископ атински Јероним, Митрополит варшавски и све Пољске Сава, Архиепископ Симеон, мјестобљуститељ митрополитског трона Православне Цркве Чешких земаља и Словачке, Архиепископ тирански и све Албаније Анастасије, умировљени Архиепископ прашки Христофор.

Присутни су били, такође, и Митрополит пергамски Јован, Митрополит француски Емануил, Митрополит гвинејски Георгије, Митрополит аркадијски Василије, Епископ сафитски Димитрије, Архиепископ константински Аристарх, Архиепископ катарски Макарије, Митрополит волоколамски Иларион, Епископ солнечногорски Сергије, Митрополит видински Доментијан, Митрополит зугдидски Герасим, Епископ арсинојски Нектарије, Митрополит месинијски Хризостом, Епископ вилидски Астије, викарни Епископ Георгије.

Доксологији су присуствовали архијереји Српске Цркве: Митрополит загребачко-љубљански Јован, као и епископи: сремски Василије, бањалучки Јефрем, канадски Георгије, новограчаничко-средњозападноамерички Лонгин, источноамерички Митрофан, бачки

Иринеј, зворничко-тузлански Хризостом, тимочки Јустин, врањски Паҳомије, шумадијски Јован, браничевски Игњатије, далматински Фотије, бихаћко-петровачки Атанасије, ваљевски Милутин, рашко-призренски Теодосије, западноамерички Максим, аустралијско-новозеландски Иринеј, јегарски Порфирије, моравички Антоније, липљански Јован и ремезијански Андреј. Од представника других хришћанских Цркава истичемо присуство личног представника Његове Светости папе Фрање кардинала Јозефа Томке, надбискупа београдског Станислава Хочевара, других бискупа и високих свештених лица.

Свечаној доксологији присуствовао је и бискуп винчестерски Мајкл Скот Џоинт, као и генерални секретар Конференције европских цркава Ги Лијагр, и представник генералног секретара Светског савета цркава високопречасниprotoјереј др Данијел Буда, као и бројни амбасадори акредитовани у Београду. Поздрављајући овај свечани сабор,

Патријарх српски Иринеј је, између осталог, рекао:

„Овим царским едиктом су широм отворена врата Европи и свету да хришћани могу слободно исповедати и упражњавати своју веру. На темељу овог прогласа постављени су темељи хришћанске цивилизације и културе која од тада траје до данашњих дана...“

Васељенски Патријарх Вартоломеј је у своме слову казао: „Нити светске историје усмешава Отац небески“. Патријарх васељенски је поздравио све сабране на овом свеколиком сабору православља где су узнете молитве благодарности. Он је истакао да Српска Православна Црква на себи носи ране Христове, ране Христовог страдања. Патријарх Вартоломеј се осврнуо на непрекидна страдања хришћана све до данашњих дана када пате наша једноверна браћа у арапским земљама, у Африци и широм света.

Након доксологије поглавари Цркава и њихове пратње упутили су се у Српску Патријаршију, где је Патријарх српски Иринеј приредио свечани пријем. ➤

Пријем у Па

Председник Србије Томислав Николић примио је у Палати Србија, у суботу 5. октобра 2013, поглаваре и великодостојнике хришћанских Цркава, представнике верских организација и удружења из Европе, који су се у Београду окупили поводом централне свечаности у оквиру прославе 17 векова од доношења Миланског едикта.

Томислав Николић је у обраћању присутнима рекао:

„Нажалост, постојиједан део Србије у коме је Србија спречена да спроводи своја веровања и законе. На светом Косову и Метохији време је враћено у период пре Миланског едикта и православно хришћанство преживљава дана тешког искушења.“

Председник Србије је наздравио свету једнаких и сва-

ком човеку који ће вођен порукама Миланског едикта пронаћи мир у себи, мир око себе и мир међу људима.

„За овим столом нас није окупило ни јело ни пиће, већ оно што доноси највише мира и напретка – саборност. Зато је саборност та узвишина реч која нас уједињује у вери, људској доброти, посвећености данас у Палати Србија“, рекао је Николић.

Васељенски Патријарх Г. Вартоломеј је у здравици поручио да хришћанска и филантропска политика Константина Великог треба да представља пример за углед сваком

политичком вођи, са циљем да се дође до друштва које живи мирно и плодотворно.

Изражавајући задовољство због тога што ће присуствовати прослави у Нишу, Васељенски Патријарх је рекао да је „Србија земља се великим и дубоком хришћанском традицијом која заузима истакнуто и угледно место у православном свету“, и да је веома че-

лати Србија

сто била подвргавана искушењима за своју верност православној вери и дала хиљаде мученика.

Патријарх московски и све Русије Кирил је у својој здравици поручио да питање чврстих гаранција заштите историјског наслеђа Српске Православне Цркве и безбедности православних Срба треба да буде једна од приоритетних

тема у политичком дијалогу о будућности Косова и Метохије.

„Желимо да вас уверимо, председниче, да смо са вама у борби за опстанак вашег народа на прадедовској земљи и да ћемо се за то молити Богу.

Чувамо веру православну, остајемо оно што јесмо и у то име подижем ову здравицу“, поручио је Руски Патријарх.

Патријарх српски Иринеј упозорио је у здравици да се Косово налази у истом оном стању у којем су се налазили хришћани у време пре доношења Миланског едикта и изразио наду да ће свет видети и схватити да је Косово

српска света земља – српски Јерусалим.

„Ми се морамо борити да очувамо наше светиње на Косову, да очувамо наш народ који вековима живи на тим просторима. Немамо ништа против народа који је данас насељен тамо, сматрамо да има места и за једне и за друге“, рекао је Патријарх Иринеј.

Он је изразио очекивање да ће уз помоћ православних земаља бити сачуван идентитет Православне Цркве и њено право на постојање на Косову и Метохији, али и захвалио изасланiku Ватикана на томе што Света столица није признала независност Косова и Метохије.

Извор: Информативна служба СПЦ

Ниш

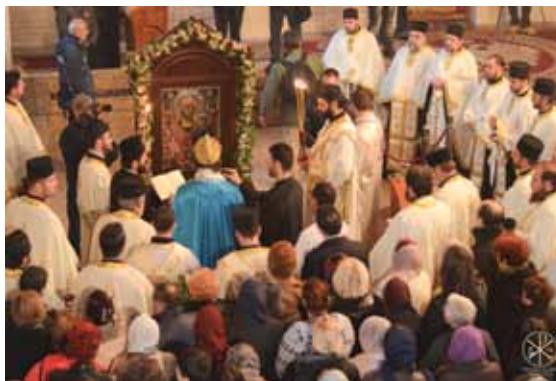

Торжествена прослава – „И ја сам део Крста“

Читава 2013. година – година великог јубилеја Миланског едикта, слила се у четири дана. Српска Православна Црква је великом централном прославом, уздигла још једном Светог цара Константина. Благодаћу Божијом, Ниш је од 3. до 6. октобра био стециште православних ходочасника, место молитве, дом највећих реликвија, центар хришћанства.

Чудотворна икона Пресвете Богородице Сићевачке, једна од највећих светиња нишке Епархије, била је прва од реликвија коју су верници ра-

досно дочекали испред Храма Светог цара Константина

и царице Јелене у четвртак, 3. октобра, у 17 часова. Епископ нишки Г. Јован, свештенство и окупљени народ помолили су се Мајци Божијој, прочитавши

благовештењски акатист. У беседи која је уследила Епископ Јован позвао је све православне вернике на молитвено учешће у наступајућим данима велике прославе.

Честица Часног Крста и Света десница Светог Јована Крститеља стигле су из Цетињског манастира у Ниш у петак, 4. октобра у 20 часова, а монахе из манастира је предводио умировљени Епископ Атанасије (Јевтић). На нишком аеродрому „Константин Велики“ светиње су дочекали Епископ нишки Г. Јован са свештенством и че-

ници града Ниша. На самом аеродрому је одржан кратак молитвени дочек, а за то време порта Храма Свете Троице била је мала да прими све оне који су желели да се међу првима поклоне и целивају део Часног Крста и руку која је крстила Господа на Јордану. У Саборном храму одслужен је акатист Часном Крсту и Светом Јовану Крститељу.

Нишлије и путници намерници придошли у царски град, клањали су се и целивали Часни Крст и руку Светог Јована Крститеља током читаве ноћи. У суботу, 5. октобра, умировљени Епископ Атанасије (Јевтић) и Епископ нишки Јован су служили Свету Архијерејску Литургију Саборном храму, а касно увече реликвије су свечано пренете у Храм Светог цара Константина и царице Јелене.

Исте вечери испред нишког Саборног храма Епископ нишки, свештенство, али и ученици Богословије „Свети Кирило и Методије“ из Ниша, као и малишани црквено-играчког ансамбла „Бранко“, дочекали су Његову Свесветост Патријарха васељенског Г. Вартоломеја, патријархе православних помесних Цркава и бројне друге високе званице.

Прослава се затим преселила на Булевар Немањића. На углу овог булевара и Сремске улице готово 5000 верника са упаљеним свећама у рукама послало је поруку свету да је Ниш тих дана центар хришћанства.

Верници су се поклањали светињама пренетим у Храм Светог цара Константина и царице Јелене читаве суботње ноћи, а у недељу, 6. октобра, у 9 часова је почела Света Архијерејска Литургија којом је начаљствовао Његова Свесветост Патријарх васељенски Г. Вартоломеј.

Молитва на неколико језика одекивала је Храмом

Светог цара Константина и царице Јелене и парком Светог Саве у којем се храм на-

лази. Више од петнаест хиљада верника из свих крајева Србије, али и околних зе-

маља, учествовало је у овом јединственом и изузетном догађају.

На Светом евхаристијском сабрању којим је началствовао Његова Свесветост Г. Вартоломеј саслуживали су поглавари и највиши представници свих Православних помесних Цркава као и велики број архијереја, свештеника и ђакона. Централној прослави јубилеја

Светом Архијерејском Литургијом, којом је началствовао Патријарх васељенски Г. Вартоломеј, у Нишу је испред Храма Светог цара Константина и царице Јелене, 6. октобра 2013. одржана централна свечаност обележавања 17 векова Миланског едикта. У Светој Литургији, на српском, грчком, црквенословенском и арапском језику, саслуживали су Патријарх јерусалимски Г. Теофил, Патријарх московски и све Русије Г. Кирил и Патријарх српски Г. Иринеј, као и архиепископи помесних Православних Цркава, гости архијереји и архијереји Српске Православне Цркве и свештенство.

„Што је у телу душа, то су у свету хришћани“, казао је Патријарх Вартоломеј и указао на појаву у земљама тзв. западне цивилизације, које су некада биле хришћанске, али које сада убрзано иду путем секуларизације и де-христијанизације, па је зато, како је додао, „управо њима потребно да поново укажемо и изложимо истину о Крсту, сили и премудрости Божијој. Немогуће је да се у пракси примене начела Миланског едикта ако не водимо конструктиван дијалог са човеком савремености у данашњем међусобно поде-

1700 година од доношења Миланског едикта присуствовали су високи представници Цркава и верских заједница, ЊКВ Александар II Карађорђевић са супругом Катарином, државни врх Србије на челу са председником Томиславом Николићем и председником Владе Ивицом Дачићем, чланици војске, полиције и осталих друштвених структура, председник Републике Српске Милорад Додик и представници дипломатског кора.

љеном свету, који упркос својој подељености покушава да нађе излазе путем мирних дијалога и помирења", поручио је Васељенски Патријарх. „Није дозвољено да се негује верски фанатизам који је нанео велико зло у прошлости, али их наноси и данас, па је потребно на делу проглашавати да ратни сукоби нису верска дужност, да равнодушност која их прати такође није дозвољена. Постоје мирни начини решавања међуљудских разлика и они који тврде супротно не изражавају праву вољу Божју", поручио је Патријарх Вартоломеј.

Света Литургија завршена је доделом Ордена Светог цара Константина. Орден су добили сви присутни патријарси и поглавари Цркве предвођени Васељенским Патријархом Вартоломејом, председник Републике Србије г. Томислав Николић, премијер г. Ивица Дачић, председник Републике Српске г. Милорад Додик и принц Александар Карађорђевић, као и први потпредседник Владе Републике Србије г. Александар Вучић, министар спољних послова г. Иван Мркић и председник Црне Горе г. Филип Вујановић који нису били присутни.

Извор: Информативна служба СПЦ

„Благодаримо Ти, Господе Боже Сила, који си нас удостојио да и сада станемо пред твој свети Жртвеник и припаднемо твоме милосрђу“ – речи су којима је Патријарх Вартоломеј отпочео своје обраћање сабранима у родном граду Светог равноапостолног цара Константина.

Златибор Станковић

Дариа Пантић

Фото: Михајло Лазаревић
и Д. Николић („И ја сам гео Крсташ“)

Архивска грађа о црквеном животу између два светска рата враћена Српској Православној Цркви

На свечаном пријему у славу 1700–годишњице Миланског едикта у граду Нишу Његови Светост Патријарх московски и све Русије Г. Кирил предао је Његовој Светости Патријарху српском Г. Иринеју озваничене копије архивске грађе Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве за период од 1920. до 1940. године. Патријарх Иринеј се 2012. године обратио државним органима Русије молбом да се врате поменути документи који су под мистериозним околностима однесени 1945. године у Совјетски Савез, а до сада су били похрањени у Државном архиву Руске Федерације.

Патријарх српски Г. Иринеј је изразио искрену захвалност што је донет овако вредан архивски материјал, који је драгоцен за историју Српске Православне Цркве у периоду између два светска рата.

Извор: Московска Патријаршија

Подгорица

Саборни храм – мјесто помирења и братског праштања

Патријарх московски и све Русије Г. Кирил је 6. октобра специјалним авионом из Ниша допутовао у Подгорицу – на свечаност прославе 17. вјековна Миланског едикта и освећења Саборног храма Вакгрсења Христовог.

Са Патријархом Кирилом допутовали су Митрополит Амфилохије и Митрополит волоколамски Иларион, као и остали чланови Патријархове пратње.

Његову Светост дочекало је свештенство Митрополије црногорско-приморске, представници руске амбасаде у Подгорици и дјеца полазници вјеронауке при Цетињском манастиру обучена у народне ношње.

Након краћег задржавања на аеродромској писти, Па-

цногорски премијер Мило Ђукановић.

тријарх Кирил је отишао у вилу „Горица“ где га је примио

Његова Световност Патријарх Варголомеј и остали православни првојерарси допутовали су у недјељу, 6. октобра, у Црну Гору. Истим авионом допутовале су и свете мошти – рука Светог Јована Крститеља и честица Часног Крста Господњег.

Васељенског Патријарха и остале православне првојерархе, представнике других хришћанских Цркава и традиционалних вјерских заједница на подгоричком аеродрому је дочекао Митрополит Амфилохије са свештенством Митрополије и амбаса-

дори Србије, Турске и Грчке у Подгорици.

Патријарх васељенски Вартоломеј је казао да је радостан што је поново у Црној Гори, где је прије двадесет година имао част и радост да положи камен темељац Храма Христовог Васкрсења у Подгорици.

„Сада ме Господ удостојио да, заједно са предстојатељима осталих помјесних Православних Цркава, оно што смо утемељили прије двадесет го-

дина заједно освештамо“, казао је Патријарх Вартоломеј у изјави медијима на подгоричком аеродрому.

„Посебну молитву упућујем Црној Гори да јој Бог подари јединство, и народа Божијега црквенога, и свега народа који овдје живи. Знамо из историје како су трагични расколи и међусобице. Мој претходник на трону цариградских патријараха Свети Јован Златоуст је рекао да мученичка кrv не

може оправити расколе и шизме које се догађају међу људима и у заједници. Сјутра ћemo посебно да се помолимо за то јединство народа Божијег у Црној Гори, као и за мир и јединство у читавом свијету“, поручио је Патријарх васељенски Вартоломеј.

Духовна академија

Духовној академији поводом освећења Саборног храма у Подгорици, одржаној у недељу 6. октобра, присуствовали су првојерарси Православних Цркава на челу са Патријархом васељенским Вартоломејем, црквени великодостојници, представници других хришћанских Цркава и традиционалних вјерских заједница и чланови Почасног одбора прославе на челу са предсједником Црне Горе Филипом Вујановићем.

Митрополит Амфилохије је истакао у свечаној бесједи да „Саборни храм представља мјесто помирења и братског праштања. То је посебно важно за Црну Гору која је оптерећена бројним диобама“, навео је Митрополит Амфилохије.

Предсједник Црне Горе Филип Вујановић је истакао да је Милански едикт велика и вјечна порука коју заувијек треба слиједити.

Освећење Храма Христовог Васкрсења

– Подгорица, 7. октобар 2013. године –

Осморица првојерара хра-
помјесних Православ-
них Цркава на челу са
патријарсима – васељенским
Г. Вартоломејем, руским Г. Ки-
рилом и српским Г. Иринејем,
уз саслужење многобројних
епископа, презвитера и ђако-
на Цркве Христове одслужили
су, 7. октобра 2013, прву Свету
службу Божију у освештаном
Саборном храму Христовог
Васкрсења у Подгорици.

У светом богослужењу молит-
вено су учествовале хиљаде
православних вјерника из Цр-

не Горе, Херцеговине и Србије.
Патријарх српски Иринеј казао
је да освећење Саборног храма
представља велики и славни
дан не само за нашу Цркву и
народ, већ и за читаво право-
славље и хришћанство. Према
његовим ријечима, освећење
Саборног храма у Подгорици
је круна прославе годишњице
Миланског едикта.

Патријарх васељенски Вар-
толомеј позвао је народ Божији
на јединство Православне
Цркве у Црној Гори и поштова-
ње канона. Он је навео да осве-

ћење Саборног храма предста-
вља позив на јединство Цркве,
додајући да нико нема власт
да ствара нове Православне
Цркве на овом простору.

„Црква није удружење и суд
не одређује њено постојање и
статус, већ ју је Христос осно-
вао и Њом само могу да управљају
Његови апостоли и њи-
хови наследници, а не било
ко који око себе окупи своје
присталице и ту организацију
назове црквом“, истакао је Па-
тријарх Васељенски и нагла-
сио да „треба поштовати ка-

нонске процедуре. Није прихватљиво и за осуду је да нека локална црква себе проглашава за аутокефалну“, казао је он. Према његовим ријечима, освећење Саборног храма је симбол ваксрења Православне Цркве у Црној Гори, која је након Другог свјетског рата истрпила бројна искушења. Патријарх Вартоломеј је казао да је православље и данас

гоњено на разним мјестима у свијету, а посебно на Блиском истоку.

Патријарх московски и све Русије Г. Кирил позвао је та-кође на очување вјере православне: „Народ Црне Горе се сачувао у тешким историјским тренуцима, јер је, прије свега, знао да сачува вјеру православну – чувајте вјеру православну, у њој је наше

спасење“, истакао је он.

Светој Литургији су присуствовали предсједници Црне Горе и Републике Српске, г. Филип Вујановић и г. Милојрад Додик, представници дипломатског кора у Подгорици, представници других хришћанских Цркава и традиционалних вјерских заједница, политичког и културног живота Црне Горе и региона. ➤

У 16 часова поглаваре помјесних Православних Цркава примио је у вили „Горица“ црногорски премијер Мило Ђукановић.

Посјета Цетињском манастиру

Свечана прослава завршена је посјетом првојерара по-мјесних Православних Цркава, предвођених патријарсима васељенским Вартоломејем и српским Иринејем, Цетињском манастиру.

Црквене поглаваре дочекали су братија Цетињског манастира предвођена игуманом ове светиње Архимандритом Методијем (Остојићем), професорима и ђацима Богословије „Свети Петар Цетињски“, на челу са ректоромprotoјерејем–ставрофором Гојком Перовићем, дјецом са вјеронауке при Цетињском манастиру и вјерним народом Цетиња.

Након доксологије у манастирском Храму Рождества Пресвете Богородице, црквене поглаваре, представнике других помјесних Цркава, представнике Римокатоличке цркве и Исламске вјерске заједнице, амбасадоре и друге гости поздравио је Митрополит Амфилохије, који је казао да изражава своју радост што нас је Господ удостојио да послije освећења подгоричког Саборног храма доживимо све-ти печат доласком на Цетиње највећих представника Цркве Христове православне.

Одговарајући на ријечи добро дошлице, Патријарх Вартоломеј је рекао да је јутро-шњи дан историјски. „Сви смо учествовали у освећењу једног величанственог храма. Тако-ђе, ово вечерашње поклоњење овој цетињској светињи није ништа мање од онога што смо

Пријем у вили „Горица“

Предсједник Владе Црне Горе Мило Ђукановић сусрео се са Патријархом цариградским и васељенским Вартоломејем и патријарсима и представницима православних и других хришћанских Цркава, као и представницима Исламске заједнице, који бораве у посети Црној Гори поводом обиљежавања 1700 година Миланског едикта и освећења новоизграђеног Храма Христовог Васкрсења.

Премијер Ђукановић исказао је задовољство што смо у прилици да Црна Гора и Подгорица буду мјесто обиљежавања овако значајног догађаја из хришћанске историје. Милански едикт својом ванвременском поруком афирмише мир, толеранцију и разумијевање.

Патријарх Вартоломеј захвалио је на топлом пријему и исказао задовољство због прилике да свједочи братском сусрећању које постоји између религија у Црној Гори. Указујући на вриједности на које нас упућује Милански едикт, посебно је нагласио значај заједничког залагања за афирмацију дијалога међу религијама на свим нивоима. Подсјетио је да је Васељенска Патријаршија иницирала почетак тог дијалога на академском и теолошком нивоу, и у том контексту изразио жељу да поново канонски дође до јединства унутар православља у Црној Гори. Посебно се захвалио премијеру Ђукановићу и Влади на свему што су учинили и чине за Цркву, указујући да је изградња Храма примјер односа који држава треба да баштини према Црквама и вјерским заједницама.

Премијер Ђукановић је указао да је држава свјесна постојања подјеле у православној заједници, и подсјетио да смо заједнички, мудрошћу и разумијевањем у претходном периоду, остварили обнову црногорске независности. На темељу тог капиталног искуства, увјeren је да ћемо разумним и одговорним поступањем, спремношћу да чујемо и разумијемо једни друге, превазилазећи нашу традиционалну виолентност, сви заједно допринијети рјешењу које ће довести до превазилажења подјела унутар православне заједнице.

Извор: <http://www.gov.me>

јутрос доживјели“, казао је Патријарх Вартоломеј.

Након тога је висока делегација помјесних Православних

Цркава отпутовала за Подгорицу, а одатле за Београд.

Извор: Мишрополија црногорско-приморска

У Народном позоришту у Београду:

Премијера опере „Под овим знаком“

Премијером опере *In hoc signo*, 8. октобра 2013, на Великој сцени Народног позоришта у Београду завршен је програм обележавања 17 векова од доношења Миланског едикта. Премијери су присуствовали Патријарх ватсљенски Вартоломеј, Патријарх српски Иринеј и представјатељи других Православних Цркава, београдски надбискуп Станислав Хочевар и други представници Римокатоличке цркве, представници Исламске заједнице, као и представници других верских заједница, председник Србије Томислав Николић, министри Небојша Родић, Зорана Михајловић, Сулејман Угљанин и Саша Радуловић, представници дипломатског кора. Оперу, чији је завршетак публика испратила вишеминутним овацијама и одушевљењем, рађену по музичи композитора Дон Марка

Фризине и либрету редитеља Дејана Миладиновића, под диригентском палицом Дејана Савића, извео је ансамбл Опere Народног позоришта који је бројао преко 200 учесника, са чак 25 солистичких улога.

„Нада је тема ове опере, нада коју је цар Константин својим ставом и решењем прихватијући хришћанство дао свету. Те вредности које је он дао, ја се надам да и данас пружају наду“, рекао је у свом ранијем коментару, композитор Марко Фризина, који је тренутно музички директор Папског латерранског хора.

У главној улози цара Константина наступио је баритон

Марко Калајановић, улога Јелене поверена је мецосопрану Наташи Јовић, а улога Фаусте, друге жене цара Константина, Сузани Шуваковић Савић.

Константин Костјуков је поставио кореографију балета, док су костиме из фундуса Народног позоришта обогатили Македонска опера и балет из Скопља и Опера Хрватског народног казалишта из Осијека.

Извор: Информативна служба СПЦ

У хотелу Метропол Палас

Конференција за медије Митрополита француског Емануила и Епископа бачког Иринеја

Данко Стражинић

Поводом завршнице централне прославе 17. века Миланског едикта, у београдском хотелу *Метропол Палас*, 9. октобра 2013, одржана је конференција за медије. На конференцији се у име Његове Свесветости Патријарха васељенског Г. Вартољомеја представницима медија обратио Митрополит француски Г. Емануил, док је у име Патријарха српског Г. Иринеја говорио Епископ бачки Г. Иринеј. На конференције је био присутан и Епископ крушевачки Г. Давид.

Митрополит француски Г. Емануил је као гост и у име своје Цркве истакао да одазив позиву Патријарха Српског, других патријараха и настојатеља аутокефалних Цркава „показује њихову заинтересованост за присуство и учешће у свечаном обележавању 1700–годишњице Миланског едикта, али показује и њихово сведочење да смо једна Црква, при чему друге Православне Цркве пружају подршку мученичкој Српској Православној Цркви за све што је преживела у последње време од ратова до

духовног отпадања деце у антиканонским групацијама“. Он је још рекао да је врхунац свих прослава које су у свету организоване поводом прославе јубилеја управо окупљање у Нишу и да су из тог разлога и они учествовали у њему.

мања пута који нас води ка сазивању Светог и великог Сабора Православних Цркава“.

У свом обраћању Епископ бачки Г. Иринеј је рекао да је овај „значајан и редак датум у нашој помесној Цркви и у нашој земљи достојно и до-
стојанствено обележен и прослављен“. Он је до-
дао „да је посета овоги-
ког броја црквених пра-
вославних поглавара, као
истовремено и присуство
дела високих делегаци-
ја других хришћанских
Цркава чини скуп који је
до сада највећи у нашој
историји, а који је и нај-
већи хришћански скуп
на истом месту, у исто
време, са заједничким
циљем. И управо то за-
једништво на истом ме-
сту, у заједничком циљу“,
додао је Владика Иринеј,

„као подсећање на време
када је Црква добила сло-
боду, али и када је по први пут
у нама познатој цивилизацији
званично са највишег места, у
то време апсолутне монархије
прокламовано начело потпуног
поштовања слободе вероисповести и савести, предста-
вља заиста снажну поруку у
нашем времену, можда више

Митрополит је такође на-
гласио „да наша Васељенска
Патријаршија има најбоље
могуће односе са Српском
Патријаршијом и да ми бок уз
бок идемо заједничким путем
у служби напретка Цркве и
сарађујемо веома тесно, бли-
ско ради заједничког прире-

неопходну данас, него тада када се први пут чула у историји“, јер „се данас на многим странама, на жалост понекад и у самој Европи крши слобода вере и слобода људске савести, као и слобода уопште и страдају не само хришћани, него и многих други у Сирији и широм Близког, и Средњег истока“.

Владика Иринеј је још истакао да је окупљање „показало и доказало, да је по суштинским питањима живота данашњице могуће да све хришћанске Цркве и заједнице, независно од већих или мањих разлика које међу њима постоје, могу способно да артикулише заједнички став по тим основним питањима“. Он је још рекао да скуп није био само свечарски већ и да је „на одређени начин то било и једно неформално сабрање, размена мисли, искустава која су веома битна као припрема будућег свеопштег православног Сабора и врста даљег неговања

и сведочења јединства, и поруке данашњем човечанству шта Православна Црква данас, а и хришћанство уопште, има да одговори човечанству на све његове трагичне недоумице и пред веома страшним изазовима данашњег времена који се стављају и пред Цркву и пред савест свих људи, независно од тога које су вере, и да ли су уопште верници“. Он је такође нагласио да је „на скупу показана и отвореност за дијалог са свима без разлике и да је пружена рука свима, да је отворена душа према свима, и да то не значи да ми треба да минимализујемо свој идентитет или да оставимо оно што ми по свом бићу јесмо као једна од помесних Православних Цркава“.

Владике су се у свом излагању осврнули и на погрешна тумачења говора Његове Светости Патријарха васељенског Г. Вартоломеја у Нишу током Литургије, од стране званичника неканонске Ма-

кедонске православне цркве, како то не би бацило сенку на све ове догађаје.

Реагујући на ово, Митрополит је оценио да се ради о дезинформацијама које се чине и злонамерним, јер су одређени људи показали намеру да фалсификују овај говор Васељенског Патријарха. У том смислу он је прочитao одговарајући одељак из Патријарховог говора и поменуо да ће се текст после повратка у Цариград налазити на званичном сајту Васељенске Патријаршије. Он је на kraју и констатовао да „на жалост ова наша браћа очигледно нису кадра да разумеју овај текст и прихвate и да им то буде циљ у њиховом животу“.

Извод из говора Васељенског Патријарха: „Врши се насиље над савешћу људи и они који то насиље врше искоришћавају га. Штавише на нашем православном црквеном подручју, на нашем црквеном небесном своду дешавају се расколи, от- ➤

падништва, искрсавају и јачају јереси. 'Лопови и разбојници успињући се са друге стране не улазе кроз врата у тор овчији' (Јн. 10, 2–3). Јерарси бивају прогоњени, као на пример Високопреосвећени и љубљени брат наш Архиепископ охридски Г. Јован, а свештеници, монаси и верници, прогоне се из разлога што поштујући канонски поредак признају своју духовну припадност или подложност канонским Црквама, а не укључују се у антиканонске, од државних структура подржаване црквене формације или организације, штавише зато што носе хришћанско име бивају прогоњени."

Владика Иринеј је такође демантовао писања медија по водом поменутих изјава. Он је истакао да су нетачне изјаве Митрополита Пимена из неканонске Македонске цркве о томе како се Васељенски Патријарх заузимао за слободу једног епископа у време када сваког дана у Сирији гину хиљаде хришћана, већ да су у говору поменута сва места страдања данас и то не само места страдања хришћана, него свих. Он је још додао да „нигде нико, а најмање Васељенски Патријарх или Иринеј бачки у свом превођењу није рекао да су они нехришћанска и парапрквена организација, као и да њих нико није напао, нити их је Патријарх Васељенски уопште поменуо, ни једном речју, јер је говорио уопштено да се у нашем православном црквеном подручју појављују расколи“. Он је још рекао да „нема никакве зле намере, већ да сви, почевши од Васељенског Патријарха, гајимо искрену и братску љубав према свима, према њима такође, јер то су такође наша браћа и сестре и ми се трудимо да се та рана залечи што пре“, и нагласио да се „она не може залечити на

Завршена посета Васељенском патријарху СПЦ

Његова Свесветост Патријарх васељенски и цариградски Г. Вартоломеј завршио је 9. октобра 2013. г. посету нашој помесној Цркви. Протеклих дана Његова Свесветост је учествовао у свечаностима у Београду, Нишу и Подгорици поводом 17 века Миланског едикта.

Његову Свесветост на београдском аеродрому „Никола Тесла“ испратио је Патријарх српски Г. Иринеј у пратњи Епископа бачког Г. Иринеја, баничевског Г. Игњатија, западноамеричког Г. Максима, крушевачког Г. Давида, јегарског Г. Порфирија и ремезијанског Г. Андреја. Уз пригодан дар, срећан пут Васељенском Патријарху пожелео је и др Милета Радојевић. Испраћају на београдском аеродрому присуствовао је и амбасадор Грчке Републике у Београду г. Константинос Икономидис.

Извор: Информативна служба СПЦ

пучистички начин, не може се залечити потчињавањем Цркве партијским програмима него само јеванђелским и канонским провереним вековима средствима“.

Снимак конференције налази се на адреси: <http://www.slovoljubve.com/vesti/zavrsnica-proslave-milanskog-edikta-konferencija-za-medije-episkopa-francuskog-emanuila-i-back>.

Православни црквени велигодостојници на изложби Академије СПЦ

Изложба *Овим юбеђуј*

Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве дао је благослов 2010. године управи Високе школе – Академије Српске Православне Цркве за уметности и консервацију да обележи јубилеј 1700 година од доношења Миланског едикта. За протекле три године на много начина професори и студенти су тај благослов умножавали – организовани су Међународни научни скупови, преведен је Лактанцијев спис *О смрти иројонишља*, објављене су многе публикације на тему живота и деловања Светог цара Константина Великог, организоване су изложбе у Нишу (2010), Београду (2010–2013), Феликс Ромулијани (2011), Луксембургу и Паризу (2013) – да би 8. октобра 2013. године добили потврду да је њихов рад био благословен и плодан од стране великог броја архијереја из Православних помесних Цркава, на челу са Архиепископом кипарским г. Хризостомом, који су посетили изложбу у Светосавском дому на Врачару.

У оквиру свечане прославе јубилеја 1700–годишњице од доношења Миланског едикта, Висока школа – Академија Српске Православне Цркве за уметности

и консервацију је у уторак 8. октобра 2013. године у 10 часова у Светосавском дому на Врачару организовала изложбу и неколико интерактивних радионица за представнике свих Православних помесних Цркава, који бораве ових дана у Србији. Овом великом догађају присуствовали су: Архиепископ кипарски Г. Хризостом, Епископ арсинојски Г. Нектарије, архијакон Кипријан; Митрополит аркадијски Г. Василије (Антиохијска Патријаршија); Митрополит гвинејски Г. Георгије (Александријска Патријаршија); Митрополит зугдидски Г. Герасим,protoјереј Давид Шарашенидзе (Грузијска Патријаршија); Архиепископ јерменске Епархије за Украјину Г. Григорије, Епископ јерменске Епархије за Румунију Г. Татев Хакобијан (Јерменска Апостолска Црква), те многи културни радници и верни народ из Београда.

Изложба *Овим юбеђуј* – чији је организатор мр Горан Јанићевић – представља реинтерпретације ранохришћанских мозаика и фресака из гробница у Нишу, Виминацијуму и катакомби у Риму. У оквиру изложбе одржане су интерактивне радионице из калиграфије (у класи мр Желька Комосара), иконописа (у класи мр То-

дора Митровића), фрескописа (у класи мр Горана Јанићевића), мозаика (у класи мр Зорана Мијајловића), вајања (у класи Рајка Блажића), конзервације икона (у класи мр Јелене Узелац) и конзервације фресака (у класи мр Мирослава Станојловића).

Овом приликом јавности је представљена оригинална реинтерпретација гробнице у Нишу, рад проф. Горана Јанићевића и дипломца Миодрага Милутиновића, која је украсила бину на којој је Његова Свесветост Патријарх константинопољски Г. Варгатоломеј служио Свету Литургију у Нишу, 6. октобра 2013. године, уз саслужење Патријарха јерусалимског Г. Теофила, Патријарха московског Г. Кирила, и осталих поглавара и представника Православних помесних Цркава. Ова реинтерпретација је изазвала веома позитивне реакције, како свих учесника, тако и верног народа који је тог дана био у Нишу, али и гледалаца који су Свету Литургију пратили преко малих екрана.

Ова изложба ће украсавати штанд Српске Православне Цркве на наступајућем 58. Међународном сајму књига у Београду од 20. до 27. октобра 2013. године.

Акакон мр Ивица Чаровић

Разговор са Епископом нишким Г. Јованом – интервју дат за *Народне новине* –

Шта би сте Ви издвоили из посланице Српске Православне Цркве поводом јубилеја Миланског едикта?

– Константин беше „модеран“ јер први јавно признаде слободу вероисповести као основно људско право – користимо и штитимо то право, дајмо својој деци образовање у вери благочестивој и у црквеном животу. Ако славимо најзначајнијег суграђанина, поучимо децу ономе чему је он сам поучио поданике свога царства, а то је лепота вере хришћанске... Оно што је суштинско јесте духовно јединство једне државе и друштва као основе свеколиког напретка његовог... Најзад, сви треба да се угледа-

Треба да се угледамо на Светог цара Константина

Свети цар Константин је оснивач и учитељ хришћанске културе и цивилизације: највећи задужбинар на историјском плану

мо на Светог цара Константина у његовом старању за сирочад, удовице, гладне и немоћне... То је троједина поука и порука прве посланице, која није пренета медијски најбоље целокупно јавности. Она ће бити подељена, заједно са новом посланицом народу, док ће Патријарх васељенски изговарати беседу на лицу места. Овом приликом бих се придружио и са својом поруком, кроз одговоре на Ваша питања.

Какав је, по Вашем мишљењу, значај Миланског едикта за савремени свет?

– Свети цар Константин је оснивач и учитељ хришћанске културе и цивилизације. Највећи задужбинар на историјском плану, са свим црквама, манастирима, иконама, фрескама, списима, књигама, библиотека-

ма, уметношћу и науком и државотворном традицијом. Све ове задужбине и Константиново наслеђе данас су угрожене у Сирији и Египту, код нас на Косову и Метохији и по целом свету. Угрожена је слобода верних не само споља бруталним насиљем, већ перфидним гоњењем хришћана. Код нас није враћена имовина Цркви. Подељен нам је народ по питанју културног васпитања и образовања. А ви знаете да без духовног живота нема културе и господствености.

Све се то догађа у свету који врло турбулентно живи – какве су тенденције таквог живота?

– Истина је то што Ви питате. Светиње Предања и традиције се све више напуштају; вера се сматра приватном ствари а улажу се напори да се она измести на маргине друштва; идеали и вредности – значе снаге које одржавају и очувавају на-

роде кроз векове – се пренебрегавају; образовање се рањава, дехристијанизује и посветњачује; законодавство се одлајује од хришћанских принципа који одувек, а поготово од Светог Константина и надаље, представљају теоретску платформу законодавства; грех се одвећ у име толеранције не сматра злом и заодева се у рухо различитости, а то значи да се тиче просто другачијег личног избора; неморал сапостоји и покрива се од стране пренебрегавајуће и оправдавајуће, истину говорећи, замке слабости људског тела, а етика Господа Исуса Христа се маргинализује; игнорише се значи сама садржина вере и живота. Зар се морамо правдати пред светом и Европом поводом таквих појава у друштву?!

Како сте задовољни досадашњим обележавањем јубилеја Миланског едикта?

– Много је новаца потрошено на спољашње, а не унутрашње прослављање Едикта. Ми нисмо завршили храм посвећен Светом цару Константину, јер је град преузео ту обавезу у име народа по благослову Његове Светости. Ми чекамо по десет–петнаест година да добијемо дозволу за градњу нових храмова. Наравно, наш је нагласак на обнови живе Цркве, али се такође, не може једно од другог одвојити. Народ треба да нађе мир у храму где се врши богослужење, а то је потребно сваком делу града. У том смислу требало би да будемо на већој висини задатка.

Да ли ће се наставити обележавање Миланског едикта и надаље – односно промоција идеје о верској толеранцији?

– Прослава Едикта подразумева стални процес, заједнички рад Цркве и државе на виталним интересима народа. Брига о души и телу народа је заједничка. Постићи „сагласије“ Цркве и државе које су византијски цареви и на-

ши српски краљеви и цареви постигли је велики задатак. Наш народ није крштен и није довољно христијанизован. Идемо у сусрет 800–годишњици Светосавске Цркве, а нисмо довољно прославили рођење нашег српског Константина – Св. Симеона Мироточивог. Обележавање Едикта треба да се настави кроз више пројекта у граду. Као што рекох, кроз духовну и материјалну обнову треба наставити прослављање Едикта.

Шта мислите о толеранцији уопште у свету? Да ли у томе има елемената проблема?

– Једно је толеранција, коју треба изграђивати, а друго је трпљење којим се дубље приступа толеранцији. Да би то задобили потребно је да се не само користимо драгоценом слободом Миланског едикта већ, пре свега, „слободом којом нас Христос ослободи“ (Гал. 5, 1). То је духовна слобода, слобода од греха, ђавола и смрти. Она се може задобити у Литургији. Данашњи свет робује разним човекобожним идејама и идеологијама, које су хуманистично-оптимистично привлачне, али су отворено на силне и прете друштву. У томе треба да помогне Црква, да јој се дâ веће присуство у друштву.

Какав је значај Литургије која ће се одржати 6. октобра у Нишу за Православну Цркву и православне вернике?

– Најважније прослављање Едикта је литургијско, богослужбено. Све наше припреме и обележавање овог јубилеја требале су да теже том циљу. Такође, сви пројекти треба да буду осветљени и засољени том великим тајном, да би остали у памћењу, и да би оставили печат непролазности и вечних вредности. Сведочење јединства православних у чести причешћа је највећа гозба, највеће славље свих православних епископа, свештеника и верног народа.

То саборовање у сабору „са свима светима“ је највећи догађај и доживљај верника. И ова страница нашег присуства, слободе служења јесте исписивање нове странице Миланског едикта, у живом сведочењу и исповедању Имена Божијег. Велики благослов ћемо добити поклоњењем Часном Крсту, десници Св. Јована Претече и икони Мајке Божије Сићевачке. Надамо се да ће се народ укрепити духовно и подићи духом. У томе нам може помоћи благодат, односно сила благослова који ће донети патријарси, епископи, свештеници и гости из целога света. Позивамо све драге Нишлије да буду достојни домаћини ове јединствене прославе.

Ваша порука нашим читаоцима за крај.

– Завршио бих овај интервју речима из посланице СПЦ. Из духа Миланског едикта можемо извући драгоцену поруку и поуку. Она је у знаку неизбежних интеграција народа и култура, с једне стране, и законите тежње очувања сопственог идентитета у свим његовим одредницама и димензијама, са друге стране. Нити је препоручљиво оно јединство које униформише и гута особеност нити је пожељно неговање самосвојности којом се укидају заједништво и узајамност. Пошто је Константин водио посебну брижност за сиромаштво, а његови наследници водили борбу против корупције и злоупотребе власти код високог чиновништва, наш заједнички апел је да би Црква и верске заједнице требало да раде на промовисању и заштити слободе вероисповести, као и јачању сарадње у одбрани универзалних основа права на слободу вероисповести и црквеног сведочења. У том смислу могу и треба да помогну у заједничким пројектима на примеру и делом.

Извор: Епархија нишка

1700 година после Миланског едикта:

– Прогони хришћана у савременом свету –

Хришћани Сирије у борби за опстанак

гр Александар Раковић

– поводом гоњења хришћана на Блиском истоку, као наставак прилога из претпрошлог („Народ без будућности?“) и прошлог броја („Шта смо пропустили да чујемо о Ираку у претходних десет година“) –

После хришћана Месопотамије (Ирака) чије је нестајање обележило протеклу десетицу (2003–2013) под удар милитантних исламиста дошли су и хришћани суседне Сирије.

Хришћанство у Сирији је старио два миленијума. Антички Дамаск је хришћанску веру примио кроз проповед Светог апостола Петра у првом веку. Арапско освајање Сирије у седмом веку донело је нову веру у ову древну хришћанску земљу – ислам. Муслимани су од тада до данас већинска религија у Сирији али је хришћанство на том простору остало свеприсутно.

Хришћани у Сирији данас чине око 10% становништва односно 2 и по милиона људи. Дакле, сваки десети становник Сирије је хришћанин. Највећа хришћанска Црква у Сирији је Православна Црква односно Антиохијска Патријаршија са седиштем у Дамаску чији верници броје нешто више од милион верника у Сирији (и око пола милиона верника у Либану). Скоро истоветан број верника има Мелкитска грекокатоличка црква чије је седиште такође у Дамаску. Следи Сиријска дохалкидонска антиохијска патријаршија, и она са седиштем у Дамаску. У Сирији живи мањи број протестаната,

верника Асирске цркве и других хришћанских цркава.

Подсетимо се: сличну верску слику од 8% хришћана имао је и Ирак до почетка Првог заливског рата (1990–1991) када су Сједињене Америчке Државе, Велика Британија, Француска, Канада и неколико арапских земаља напале Ирак као одговор на ирачку окупацију Кувајта. Први заливски рат (1990–1991), економске санкције Јединијених нација (1990–2003), бомбардовање Ирака (1998) и Други заливски рат познат и као америчко-британска агресија и окупација Ирака (2003–2011) довели су хришћански живаљ скоро до нестанка. Хришћани Ирака су током деведесетих одлазили из земље како би се заштитили од економског пропадања, а од 2003. када је свргнута секуларна власт Садама Хусеина хришћани су почели да беже и пред претњом милитантних исламиста.

Такозвано „Арапско пролеће“ стигло је у Сирију 2011. као и другде у арапском свету. Један за другим падали су секуларни режими у Тунису, Египту и Либији. А од 2011. до данас у Сирији траје грађански рат између владиних снага лојалних секуларним властима на чијем је челу председник Башар ел Асад и конгломера-

та опозиционих снага којим доминирају исламисти. Опозиција у Сирији има подршку Сједињених Америчких Држава, Француске и Турске, а спољна војна агресија ових земаља на Сирију стално лебди у ваздуху као могућност којом би била свргнута секуларна власт Башара ел Асада.

Сиријска власт гарантује слободу вероисповести. Хришћанске цркве у Сирији су подржале Башара ел Асада јер се плаше да би његово свргавање довело у питање опстанак хришћана у древној хришћанској земљи Сирији. Асад је 2011. одржао састанак са великородостојницима хришћанских цркава који су му дали подршку а неки од њих опозицију, односно побуњенике, отворено називају терористима.

Погледајмо хронологију напада на хришћане у Сирији које су извели милитантни исламисти од почетка такозваног „Арапског пролећа“ односно грађанског рата чија је мета секуларна сиријска власт а с њом и сиријски хришћани, мушкарци и жене, стари, млади и деца, сви редом: у јануару 2012. двојица хришћана у Дамаску су убијена у реду за хлеб а трећи на другом месту у граду; у фебруару 2012. милитантни исламисти су у унутрашњости извукли из аутомобила

једног хришћанина и хладно-крвно га убили; у јулу 2012. са- мозвана „Исламска бригада“ је у Дамаску погубила хришћанску породицу; у августу 2012. у два напада милитантних исламиста на хришћане у унутрашњости Сирије погинуло је 34 хришћана; у октобру 2012. у неколико напада широм Сирије убијено је 35 хришћана; у новембру 2012. убијено је дводесет православ- них хришћана у цркви у Алепу; на новогодишњу ноћ 2012/2013. одрубљена је глава хришћани- ну и бачена псима у Рас ал Ај- ну; у јуну 2013. одрубљена је глава римокатоличком мона- ху, православни свештеник је мучен до издисаја, још двојици хришћана од којих је један био свештених су одрубљене главе а злочин је забележен на видео запису, у нападу самоубице на цркву у Дамаску погинуло је че- творо хришћана; у августу 2013. широм Сирије су убијени један италијански свештеник и јед- на млада хришћанка, такође 18 хришћана страдало је у нападу на цркву у Царамани, затим је само у једном дану у два одвоје- на напада на хришћане у Хомсу и Ал Хасни убијен 21 хришћа- ник; у септембру 2013. у нападу исламиста на хришћанско насе- ље Малула убијено је 15 а рање- но 33 хришћана.

Насиље над хришћанима се наставља у свим видовима. Под- вуцимо да су у априлу 2013. кид- наповани епископи Алепа: пра- вославни – Митрополит Павле Јазиги и дохалкидонски – ми- трополит Мар Грегорије Јохана Ибрахим. Подаци турске обаве- штајне службе који су доспели у јавност крајем септембра 2013. говоре да су хришћански еписко- пи живи и да су таоци чеченских терориста који се боре на страни побуњеника против легитимних сиријских власти.

Ужас грађанског рата и напа- ди на хришћане широм Сирије довели су до избегличког таласа у којем се нашло 25% сиријских хришћана. Дакле, око 625.000

Уништена хришћанска црква у Даир Ал Зору, Сирија
Фото: theorthodoxchurch.info

Сиријска војска брани хришћански град Малула
Фото: news.images.itv.com

хришћана је расељено у друге делове Сирије или је избегло у Либан, Турску, друге суседне зе- мље или је спас нашло далеко од своје отаџбине. Хришћани у Си- рији очекују да, уколико исла- мисти преузму власт у земљи, Сирија попут Ирака постане ис- пражњена од хришћана.

Напад милитантних исла- миста на једно од најдревнијих хришћанских насеља у свету, сиријско насеље Малула (под заштитом УНЕСКО-а), успорило је Сједињене Америчке Државе у жељи да војном силом свргну Башара ел Асада. Убиства, рањавања и покушаји насиљне исламизације становника Ма- луле довели су до гласног про- тивљења у америчком Конгре-

су. Малулу су бранили локални хришћани док им у помоћ нису пристигле војне снаге сиријског председника Башара ел Асада. Сиријска војска и хришћани по- тиснули су исламисте и осигу- рали Малулу након десетоднев- них сукоба у септембру 2013.

Хришћани Сирије налазе се у великој опасности. Гаранција њи- хове безбедности нису Сједињене Америчке Државе већ садашња власт у Сирији на чијем је челу Башар ел Асад. Где год су Сједи- њене Америчке Државе у неприн- ципијелној коалицији с мили- тантним исламистима помогли свргавање секуларних арапских власти, жртве су били хришћани.

Молимо се да древна хришћан- ска Сирија опстане.

Првог школског дана пре 39 година, у центру Крушевца, на превару и силу уведена је у стан једне зграде ученица средње школе. Она је била случајна жртва која је у том стану требало да буде силована од стране неколико лица. Међутим, ова јунакиња се упорно бранила и одбранила, премда по најскупљу цену – по цену живота. Ко је ова девојка?

Борба за достојанство (1. део)

Живот и личност Милице Костић

Архимандрит Тихон (Ракићевић)

„Заиста, најбоља земља рађа најбоље пшенично класје.“

(Константин Философ – пре 1431. године)

Рођење

Испод планине Копаоник, десетак километара од Бруса према Крушевцу, налази се мирно село Стројинци. У овом селу се у уторак, 24. априла 1956. године, родила девојчица Милица. Родитељи су јој били отац Милен Костић и мајка Славка. Милица им је била четврто дете. Костићи су били једна веома честита и поштена породица. Милица је крштена убрзо по рођењу, 7. маја исте године, у Храму Светог Архангела Гаврила у суседним Дупцима, где им била парохијска црква.

Средња сестра – Милија – се сећа да је беба била лепа к'о анђео. Старија од Милице шест година, сећа се првог дана када је дете дошло на свет: „Чим се родила, имала је црну косу.“ Осим тога „окице“ је имала зелене на оца, трепавице велике, дуге – „много је лепа била“. Сестра јој је дала надимак – Мина. Због ових трепавица јој је увек певала песму „У Милице дуге трепавице“. Две старије сестре и брат су је чували. Било им је лепо да имају мезимче. Милија каже: „Биле смо сиромашне, али смо се волеле. Увек смо делиле све што смо имале.“

Милица у 1. разреду (у средини)

Милица на крају 4. разреда

Безбрижно детињство

Време је пролазило, Милица је расла. У основној школи најбоља другарица била јој је девојчица из комшијука Милка Милошевић. Од петог разреда, похађале су школу која им је била даље од куће. Морале су да пешаче седам километара до школе а исто толико назад. Када би се враћале, успут су често газиле по барицама. Милка се сећа да су се, када дођу кући, крадомице пресвлачиле, знајући да су криве. Потом су сушиле чарапе и опанке.

Она нам је причала да нису квасиле одећу и обућу само газећи барице, него чешће. Пошто нису имале кишобран, кад би падала

киша, покисле би до голе коже. Веселој деци ово не само да није сметало него су радиле још нешто. Знале су да стану босе у поток док пада киша. Киша на њих одозго, поток иде одоздо, наравно – покисну сви.

По повратку из школе кући Милица и њена другарица нису могле одмах да раде домаћи задатак. Прво су морале да пусте овце на пащу. Од тога се и живело, па им је то била прва обавеза после школе, и када би њу испуниле, тек онда би могле да пишу домаћи за школу. Тако посље тог обављеног послра и задужења могле су да уче. Без обзира на те обавезе, оне су училе, и биле вредни и марљиви ћаци. Најбоља другарица Милка још каже о

Милици – „да није имао нико одговорнији од ње, за било шта“. Заједничко чување стоке је Милици и њеној комшиници био начин да се споје, само да буду заједно јер то су силно желеле.

Деца из засеока су имала прилике да се друже од малих ногу. Најближи Милици су били браћа и сестре од стричева: с једне стране Мића и Ружица, а с друге кућа Милана Костића. Овај Миличин брат је данас свештеник – прота Милан. Сва ова браћа и сестре од стричева су били као једна кућа. Заједно су „провели добар део детињства“, тако да су имали прилике да се друже и да се играју по ливадама које су се налазиле у близини њихових кућа. Ту би се играли жмурке, прескакања преко конопца и осталог. „Заиста је ово дружење било онакво како се само пожелети може“, прича данас прота Милан. „Лепо је било, срећни смо били“, додаје Миличина сестра Милија. Миличина сестра од стрица, данас докторка Ружица, каже: „Сваки дан је био сличан. Имали смо срећно детињство, неоптерећено смо живели, играјући се. Организовали смо сави игре, јер нисмо имали играчака и лутака, као што садашња деца имају. Морали смо сами да импревизујемо, да правимо лутку, да јој сашијемо одело и обучемо. Лопта, такође од крпе, па је напунимо неким старим крпама, па онда играмо рукомет или ногомет.“

Милица

Родитељима је Милица била понос. Она је једина од њихових четворо деце ишла у средњу школу. Иако је Милица родитељима била најврлоје дете, она нимало није била размажена, већ је због те љубави била још одговорнија. Није хтела да буде уздићућа. Они су је много волели, али тамо где су живели љубав према деци се није посебно показивала. Милицу су волели, а она је на љубав одговарала одговорношћу. Била је изузетно послушна. У том селу однос родитељ–дете био је изузетно добар.

Ускоро из штампе излази књига *Борба за доспојанство: Изложење живота и мученичког подвига ученице Милице Костић (1956–1974)*, аутора Архимандрита Тихона (Ракићевића), игумана манастира Студеница. У њој је детаљно реконструисан живот и мученички подвиг ове девојке, као и догађаји после њеног страдања који објашњавају како је њено име потиснуто из јавности. Обиље података изнетих у овом раду су, уједно, извор за рехабилитацију ове изузетне особе.

Родитељска љубав није се дала лако приметити, али је могла да се осети. Миличин унутрашњи живот је био посебан и скривен. Али се откривао у њеној послушности, одговорности и у делима.

Насупрот Милици, Милка је била отворенија, а некад је и говорила у њено име. Кроз цело школовање је била ратоборна, а Милица је била тиха и мирна. Није хтела да тражи ништа за себе, а Милка се бунила и за њу и за себе. Млади из села су касније написали за Милици: „Њена разонода се састојала у непрекидном раду, учењу и путу од школе до куће. Била је примерног владања и врло добра ученица, омладинка са високим моралним погледима на свет.“

Без страха

У средини у којој су расли нису имали чега да се боје. Једино су се плашили дивљих животиња, и то више због прича него искуства. Никад нису могле ни да помисле да се плаше људи, дечака, да ће нешто да им направе, да ће да им се додги нешто ружно. Деца су била безазлене и доброћудна.

Имала су безбрежно детињство. За све године пешачења од куће до школе и назад нису чула ништа ружно. Милка то описује овако: „Нама нико није реч рекао“. Нису успут могле да помисле да од некога може да им прети опасност, „то није долазило у обзир никако. Деца су живела у неком сиромашном, али искреном времену где није било неких лажи и превара“. Миличина другарица додаје: „Да се ви бојите неког человека – да ће вас напasti, да ће вам укraсти...“

Милица у 4. разреду (клечи десно)

то се код нас није десило. Нико од нас о томе није ни причао.“

Деца у селу су се много дружила и волела. „Девојице, дечаци, сви заједно“, нико никога није дирао, нико никоме не би правио неке проблеме. Милкин отац не би могао да помисли да га буде страх да пошаље на сабор њу и другарицу – „то је било незамисливо.“ За Милици је Милка рекла: „Та девојка није могла да помисли да постоје такви људи који ће њој да направе неко зло. То код нас није могло да се деси. Ако те сртне неко старији, могао је само да ти помогне, на пример да пређеш реку итд. Никад није могло ништа ружно да ти се деси.“

**Васкрс, Божић,
Ђурђевдан**

Милица је веровала у Бога. Са породицом се причешћивала на Божић и на Васкрс. Ишла је у парохијски храм у Дупцима. Причешћивање је на ове празнике било редовно. Служба је почињала рано ујутру, а црква им је била далеко, па су на

Момо, кући сам била у недељу, на Васкрс

тургије кретали веома рано. Како је бивао мрак, родитељи су их водили носећи фењере. „Они носе фењер, ми идемо за њима, то је тако било“, каже Миличина другарица Милка, чији је деда ишао са њима. Са њом, Милицом и осталом децом су ишли Миличина мајка, отац, њена бака Милкана.

Миличини, као и све породице у њеном засеоку, славили су Светог Ђорђа. Деца су имала обичај да на Ђурђевдан одлазе на бруда и беру бильке од којих су правила венчиће које би онда стављали на капије. То је био обичај о Ђурђевдану. Тога дана им је увек свештеник долазио у кућу. Осим за красну славу, долазио им је и пред Васкрс, да свети водицу. Сви су у селу уз красну славу поштовали су још један празник. Цео засеок је обележавао Силазак Светог Духа на Апостоле. Био је то један од најлепших догађаја у селу. Отац Милан каже да је Милица је била „доста верујућа“.

„Ми смо живели у једном мирном и тихом засеоку. Безбрижно и без икаквог оптерећења. Родитељи, када су одлазили у поље нису бринули, нико није врата закључавао. Једноставно, владао је мир и тишина, које је све пореметио тај догађај...“, кроз плач изговара после много година Миличина сестра од стрица и најближа сусетка из детињства – Ружица.

Милица је са другарicom Милком ишла на црквене саборе. Тако се некада излазило и ту су се људи виђали и дружили. Сабори су били на празнике – Св. Аранђел у Дупцима, Св. Илија, Блага Марија (Св. Марија Магдалина) и др. – па је Милица са децом ишла у цркве у околини, као и у манастире Лепенац и Стрмац.

Одлазак у средњу школу

Године 1971. Милица је пошла у први разред Средње медицинске школе у Крушевцу. Тамо се зближила са другарicom из клупе

Вером Итов, јер „душа иде сличној души“, како је за њих две рекао разредни Милош Антић. Од тада су две другарице свуда ишли заједно као да су биле сестре. Становале су приватно код Милана и Славке Јаковљевић у насељу Бивоље у Крушевцу. Вера и каже: „Више смо биле као сестре, а не другарице.“ После ње, Вера није имала такву другарицу. Једва се опоравила од онога што се десило те 1974. године јер су биле много везане и много се волеле.

Мирољуб, син њихове газдарице Славке, који је тада био 8. разред у школи „Бранко Радичевић“, данас о Милици говори овако: „Сећам се врло добро њеног доласка у нашу кућу. То је била једна мала, крхка девојчица, емотивна, просто уплашена. Сузних очију. Ваљда је то прво одвајање од куће значајно за њу. Ја сам Милици гледао као сестру...“ И наставља: „То је једно пречасно створење. Не постоји у српском речнику реч којом бих могао да опишем њену доброту и чистоту. Милица је била тиха, сталожена, одмерена, једна Божија особа, не знам како то да опишем својим речима... Једна мучена душа. Видело се да је дошла из једне средине где је исто мучено живела, тешко, врло тешко. Једноставно речено, она је постала део породице, саставни део породице. Сама ова моја туга данас за њом је због чинjenице да нас је све оставила узвељене и једну тешку рану за све нас.“

Поред тога што су много училе, волеле су да прошетају. Милица је волела са Вером да оде у Храм Светог Ђорђа и у Лазарицу. Вера је са Милицом била три године нераздвојна и најбоље је познаје из тих, средњошколских дана. Имале су споменар који је Вера касније (после свега што се издешавало) показивала Миличиној сестри Милији. На њему су везле представу споменика у Крушевцу. Миличин вез је остао недовршен.

Милица 1974. године

Карактер и планови Милице Костић

Милица је била оличење одговорности и послушности. На основу дугогодишњег дружења, Милка мисли да она других интересовања није имала осим да буде одговорна. Милица није тежила да се уклопи у постојеће, тзв. уобичајене, друштвене токове забаве и разоноде. Била је мало издвојена, али, по речима једне другарице из одељења – „не издвојена из друштва“, већ „као особа“, дакле, као посебна личност. Била је искрена. „Волела је живот“, каже за Милициу најбоља другарица из Медицинске.

О њеном карактеру сведочи још један детаљ. Осим забелешке о уобичајеном понашању за све ове године („владање – примерно“), разредни старешина је на крају треће године школе – почетком лета 1974. године, у рубрици „Опажања о ученику: Индивидуалне особине“, записао о Милици:

„Повучена је и мирна, готово неприметна, а пажљива је и ревносна, не прави изостанке.“

Милица није у себи имала склоности да се олако заноси радостима које нуди овај свет. И заиста, како се касније показало,

ове „радости“ за њу нису биле ни припремљене. Али оне боље јесу. Свој трећи, последњи, разред Милица је завршила у пролеће 1974. године.

Била је дисциплинована и много је волела да учи. Остало је скромно дете, навикнута на тешкоће које „није схватала“ као такве. Није захтевала ништа посебно за себе, већ је увек је желела да помогне другоме. Била је оличење одговорности и послушности. Није се трудила да се уклопи у оно што јој није одговарало. Остало је тиха. Није ишла на игранке, али то није била ствар неког одвајања него, једноставно, живела је миран живот који није био препознат као нешто посебно. Била је изузетно искрена и није показивала одушевљење за оно што није осећала као добро. Понекад је са другарицом ишла у биоскоп, неколико пута биле су и на рођенданима код најбољих другарица, али Милица није много излазила. Волела је живот. Волела је да се прошета или није ишла ни на корзо без потребе, тј. онако како се тада омладина забављала. Није оговарала, никада није ништа ружно проговорила, непотребне приче није водила, није рекла ништа неистинито. Није је бринуло шта ће рећи други, јер је, у својој једноставности успела да сачува оно детиње у себи. Остало је до смрти пажљива према свему оному што је истински вредновала. Без обзира на све ово, била је прихваћена у друштву и школи. „Дружила се, брате!“, сећа се њена другарица из комшијука. Као што је до пунолетства задржала дечје пеге на лицу, тако је и све здраве навиче из детињства успела да сачува. Ако у детињству – несвесно, у девојаштву засигурно – свесно, Милица се старала о праведности вежбајући своју душу у врлини, те стога за њу другарица каже: „Стварно је анђео била“.

Мирољуб Јаковљевић, код чијих је родитеља Милица становала са својом другарицом, данас све ово потврђује: „Ја морам то да кажем, нисам срео поштени-

ОПАЖАЊА О УЧЕНИКУ:

Индивидуалне особине добуће је и мири
занудо зевјимашија а гаји вије-
је и ревностија не џести чијо-
снине.

*Крушићу
29. V. 84.*

*Разредни старешина
Милој Јаковљевић, проф.*

ју и часнију особу од ње за могојих 55 година живота, од покојне Милице Костић. То је особа која је ходала овим светом, а да никакво зло никоме није учинила. То можете да питате кога год хоћете, и где год хоћете, али ја Вам својом главом гарантујем да је то Божија особа на овом свету. Као да је сам Бог послao да покаже људима како треба бити добар, поштен и частан.“

И заиста, сагледавајући Миличин живот и њена стремљења, мора се стећи утисак да је сâм Бог водио онај унутрашњи порив за врлину који је она имала.

Овај најплеменитији порив ју је ускоро одвео и у смрт.

Опаки договор

У строгом центру Крушевца дизао се небодер који је надвисивао град. У његовој кули Б, у стану на 11. спрату, често се окупљала неколицина младих беспосличара који су почели да загорчавају живот станарима зграде. Станарима је већ дуго било јасно да је ова група проблематична и ризична, али, како су се касније изговарали, „нису видели коме би могли да скрену пажњу на њено понашање“. Они су више пута интервенисали и молили их да се смире и да не узнемирају станаре. Два–три месеца пре 4. септембра комшије су чуле да је из тог стана допро „неки женски врисак“. У штампи је пренето да су истражници СУП–а говорили да им је било тешко да дознају шта се заправо тамо догађа: „Кад не знамо праву

истину, наша интервенција морала је да изостане“.

Каснији догађаји су ишли у прилог реченом. У недељу увече, 1. септембра 1974. године, знајући да наредног дана почиње нова школска година, тројица из друштва које се окупљало у поменутом стану су начинили договор да сутрадан намаме неку девојку. Нису сасвим прецизно уговорили која ће то девојка бити већ је требало да она буде случајна жртва. Суд је касније доказао да је те вечери међу њима уговорено да крену у град и да тамо пронађу неку девојку, намаме је и увку у стан са циљем да је силују. Ту намеру су сутрадан само донекле спровели, тј. спровели су само први део плана.

Постојале су основане сумње да су ово више пута раније чинили другим девојкама (жртвама) пошто би их на превару доводили у кобан стан. Али, због недостатка доказа није доказано постојање ниједне претходне жртве. Ипак, доказано је да су двојица (од четворице који су напали Милицу) месец дана раније, у подруму једне зграде у истој улици, сурово и настрано зlostављали једног младића.

Без обзира на све поменуто, објективне околности онога што су ови учинили сутрадан, у понедељак ујутру, 2. септембра, указују да је критичном приликом постојао договор да се Милица на превару намами у стан.

У следећем броју: Непоколебљиви
отац Милице Костић

Запис разредног
старешине о Милици

Јубилеј Цркве Св. Архангела Гаврила у Аранђеловцу

150 година Врбичке цркве у Аранђеловцу

Српска владарска породица Обреновића је неговала богату ктиторску и приложничку делатност. Обреновићи су, као задужбинари, подигли много значајних здања и помагали обнову стarih и изградњу нових црквених објеката. Кнез Милош је у томе предњачио. Према неким проценама, за време његове прве владавине саграђено је или обновљено око 400 цркава. И током његове друге владавине су изграђене бројне цркве, од којих је некима ктитор био лично Милош (нпр. Црква Свете Тројице у Горњем Милановцу).

За време прве владавине кнеза Милоша Обреновића, односно у првим деценијама 19. века, у ослобођеном делу Србије полако се формирају варошице. Милошевим указом од 8. марта 1837. године се налаже ушоравање шумадијског села Врбица, од којег 1840. године настаје паланка Врбица. Потом, 1859. године, за време друге Милошеве владавине, кнез одлучује

да у том месту изгради цркву и да је посвети Светом Архангелу Гаврилу, по чијем имену 1. августа 1859. године варошица Врбица добија нови назив – Аранђеловац.

Избор Светог Архангела Гаврила за патрона цркве у Аранђеловцу била је одлука кнеза Милоша Обреновића. Треба напоменути да је оближња црква у Буковику, која је подигнута раније, посвећена истом светитељу, као и да је манастирска црква у оближњем селу Брезовцу, задужбина Ђурађа Бранковића, посвећена Светим Архангелима. Могуће је да се кнез Милош избором овог светитеља прилагодио постојећем локалном култу.

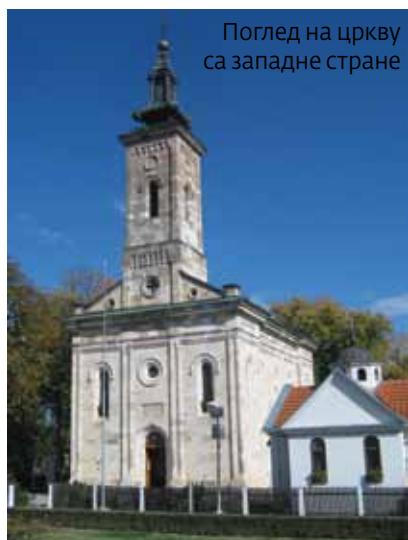
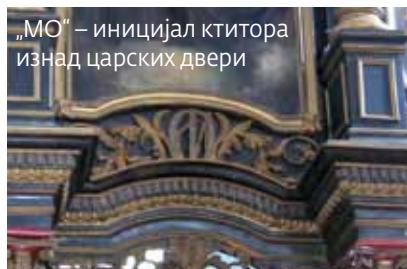
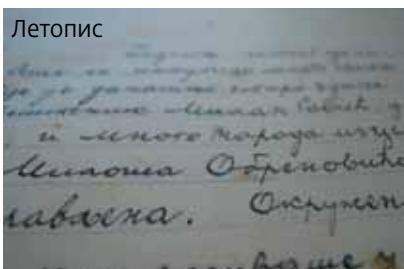
Још увек је живо предање да је кнез Милош, кајући се због убиства Карађорђа, подизао цркве покајнице, од којих је једна управо аранђеловачка црква. Избор Св. Арх. Гаврила за патрона ове цркве протумачен је као кајање због убиства Карађорђа, које се дрогодило

баш између 12. и 13. јула по јулијанском календару, што је дан прослављања Сабора Св. Арх. Гаврила.

Претпоставља се да је пословима око изградње храма у Аранђеловцу руководио неимар Настас Ђорђевић из Охрида а да је план цркве израђен у Министарству унутрашњих дела. Камен за изградњу цркве је донет са оближњег брда Кљештевице. Радови су почели у мају 1860. године и то на брду Поровац које се налазило непосредно изнад ондашњег центра варошице.

Темељ цркве је по благослову Митрополита Михаила осветио крагујевачки прота Јован Симеоновић. У септембру исте године умро је кнез Милош па је бригу око изградње цркве преузео његов син, кнез Михаило. Изградња цркве је завршена 1862. године.

Основа храма је једнобродна, дужине 22,65m и ширине 11,14m са полуокружном олтарском апсидом полуупречника

Јубилеј – 150 година од оснивања Цркве Св. Арх. Гаврила у Аранђеловцу обележава се и низом духовних трибина које је током ове године организовала ова црква (предавања на духовним вечерима овог лета су држали Архимандрит Јован Радосављевић, јеромонах Виталије – духовник манастира Градац, презвитер др Оливер Суботић, проф. др Радивој Радић...). Централна прослава биће одржана у недељу 3. новембра 2013. године, када ће Св. Архијерејску Литургију у овој цркви служити Преосвећени Епископ шумадијски Г. Јован. Планирано је да за Литургијом следи пригодан културно-уметнички програм и послужење за све парохијане и све госте ове богоспасаване парохије.

3,25m. Архитектонска концепција цркве одговара времену европског романтичарског историзма који упућује на средњовековне узоре. Иконостас цркве, рад Николе Марковића, израђен је, осликан и постављен 1863. године.

Подизањем храма у Аранђеловцу образована је нова црквена општина која је обухватала Аранђеловац и села Врбицу, Орашац и Копљаре – који су претходно припадали старијој Буковичкој цркви. Први старешина цркве био је прота Милан Савић. У порти цркве налази се његов гроб као и гроб његовог сина, свештеника Андрије Савића.

За време Првог светског рата, након одступања наше војске, аустроугарски војници су са цркве скинули сва три звона и однели су многе богослужбене предмете. У другом светском рату, 1944. године црквена канцеларија је била демолирана и запаљена и тада је изгорео летопис и много документа из црквене архиве.

Но, известан број листова из летописа ватра није прогутала. Преостале листове црквеног летописа сакупио је и 1945. године преписао прота Милорад Илић, те су неки подаци ипак сачувани. Из реконструисаног црквеног летописа сазнајемо да је у јуну 1863. године Митр. Михаило осветио антиминс за аранђеловачку Цркву Св. Арх. Гаврила, а да је касније током те године посетио Аранђеловац и осветио нову цркву. Претпоставља се да се ово додило током јесени.

Занимљиве историјске цртице остале су записане на маргиналијама богослужбених књига Цркве Св. Арх. Гаврила у Аранђеловцу. Између осталог, у таквим записима у Минеју за новембар (штампаном 1860. године) сачувани су и подаци о астрономским појавама – о многим репатним звездама на небеском своду 15. новембра 1885. године, али и о томе како је 21. новембра исте године наш 1. позив отишао за Чачак (у јеку рата са Бугарском).

Из ових записа може се сазнати и понешто о побожности Аранђеловчана. Тако запис из Минеја за јул (штампаног 1860) каже да је о цркви слави 1901. године на Литургији у цркви „варошана врло мало, боље рећи нимало“. На истом листу налази се и каснији запис који сведочи да је „исти случај“ и на дан црквене славе 1913. године.

Данас је на дан црквене славе слика Врбичке цркве другачија. О томе да на Литургији у Врбичкој цркви више није тако пустро сведочи и подatak да је број причасника у овој цркви током 2012. године био скоро 5.000.

Значајна обнова црквеног живота у Аранђеловцу догађа се од последње деценије 20. века. У последњих десетак година ова парохијска црква дала је неколицину свештенослужитеља и велики број вероучитеља.

Завод за заштиту споменика културе је 1976. године аранђеловачку Цркву Светог Архангела Гаврила прогласио за културно-историјски споменик. М. П.

Из новије историје црквеног образовања

Високо образовање Српске Православне Цркве у 20. веку

(десети део)

др Александар Раковић

Пред Београда центар српског богословља у 19. веку били су и Сремски Карловци. Карловачка богословија (Клирикално училиште или Стара богословија од 1794. до 1872. и Православно српско богословско училиште или Нова богословија од 1875. до 1920) прошла је од оснивања па до краја постојања пут који ју је довео на домак факултетског статуса.

У црквоној историографији Карловачкој богословији се често приписивао статус високошколске установе који она, и поред разних напора, током постојања није успела да обезбеди. Историјски извори нам сведоче о озбиљним настојањима Православне српске Митрополије карловачке (Карловачка митрополија) да за Карловачку богословију обезбеди признање високошколског ранга. Метеж светског рата и југословенско уједињење су је омели у томе, али је она својим кадровским потенцијалом постала једна од основа за оснивање не једног већ два факултета: Православног богословског факултета у Београду и Источно-православног богословског факултета у Загребу.

Намере о прерастању Карловачке богословије у факултет

можемо пратити пред и након Првог светског рата у две различите државе: Аустроугарској монархији и Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца (Краљевство СХС).

Најважнији извор за реконструкцију идеје о оснивању православног богословског факултета у Сремским Карловцима у аустроугарском периоду представља елаборат за покретање питања о подизању Карловачке богословије на степен самосталног православног српског богословског факултета који је у фебруару 1914. саставила управа Карловачке богословије у име Карловачког митрополита. У овом документу неки детаљи нису били наведени, а њих ћемо поменути према другим изворима.

Елаборат је писан након што је аустријски цар Фрања Јосиф I уз подршку мађарске владе и Карловачке митрополије 1912. године укинуо српску народно-црквену аутономију. Рачунало се да ће овим потезом бити смањен утицај српских политичких странака у Угарској које су имале већину у Народно-црквеном сабору, и биле су у лошим односима са црквеним врхом и у опозицији према мађарским властима. Лидери српских партија у Угарској називали су од раније политику црквеног врха „карло-

вачким клерикалним конзервативизмом“ који уз подршку Беча и Будимпеште жели да смањи световни утицај у народно-црквеној аутономији. У црквеном врху су, пак, мислили да српска политичка елита у Угарској жељи да успостави доминацију над Карловачком митрополијом.

Дакле, не смео сметнути с ума док будемо пролазили кроз елаборат да су Аустроугарска и Карловачка митрополија у овом моменту биле савезнице. Кроз текст елабората се провлачио и овај детаљ, који је, уз остале чињенице, давао слободу Карловачкој митрополији да сачини предлог надлежним властима о подизању Карловачке богословије у ранг факултета.

Краљевским рескриптом из 1868. било је предвиђено да у реформисану четвротогодишњу Карловачку богословију могу ступати кандидати који су претходно завршили осмогодишњу гимназију. Од наставног кадра је тражена висока стручна спрема. У Карловачкој богословији је сматрано да је реформисана школа која је почела са радом 1875. године по организацији наставе била сасвим близу Православног богословског факултета у Черновцима који је Аустроугарска на рубу своје империје отворила за потребе православних пода-

ника, махом Руса и Румуна. Срби, пак, који су живели у самом центру Аустроугарске нису добили сличну установу за своје високошколске потребе. Међутим, у реалности је рад Карловачке богословије од 1875. до 1890. био веома несрећен са лошим како наставним тако и ђачким потенцијалом. Прилике у овој школи су се побољшавале од 1890. када је Георгије Бранковић ступио на трон Карловачке митрополије.

Размишљајући о разлозима који су довели до, како су мислили, пропуштања добрe прилике из 1875. за убрзани напредак ка факултетском статусу, у Карловачкој богословији су дошли до закључка како су управо Срби за то и криви. Оправдање за наводни пропуст тражено је у нерешеном старатељству које су над Карловачком богословијом имали Народно-црквени сабор и Свети Архијерејски Синод Карловачке митрополије. Ово питање, пише још у елаборату, било је решено 1912. када је Карловачка богословија дошла под искључиву надлежност Светог Архијерејског Синода па је, мислило се, тиме олакшан пут до остваривања факултетског статуса.

Свети Архијерејски Синод Карловачке митрополије је 1895. донео Статут о устројству православног српског богословског училишта у Сремским Карловцима, који је допуњен 1897. године. Карловачка митрополија је имала намеру да се Карловачка богословија новим наставним планом и кадром „што више изједначи“ са факултетом у Черновцима и руским духовним академијама.

Професор Карловачке богословије Владан Максимовић је писао како се идеја о прерастању ове школе у факултет појавила 1900. године и да је Свети Архијерејски Синод Карловачке митрополије подржао подизање Карловачке богословије у ранг богословског факултета или ду-

Богословија Светог Арсенија Сремца У Сремским Карловцима

ховне академије „са правом научног градуирања“.

Према елаборату управе Карловачке богословије, начелник Богословског и наставног одсека Хрватско-славонско-далматинске владе Армин Павић се приликом посете Карловачкој богословији 1901. године „уверио“ да „Богословија ова стоји више дијецезанских и бискупских клерикалних школа и сасвим је близу богословским факултетима“. Због тога му је ректор Карловачке богословије Јован Вучковић тада казао како би ова школа „требала да добије положај самосталнога богословског факултета и право подјељивања академских степена“. „Тиме је ректор Богословије дао први пут пред надлежном званичном личношћу израза жељи, о којој се дотле тако рекућ само шапутало, а остварење које се сматрало не само могућим и оправданим, него и потребним.“ Павић је доцније рекао „да и он са своје стране жели, да се карловачко богословско училиште чим прије подигне на степен академије, или самосталног факултета“.

Свети Архијерејски Синод Карловачке митрополије је крајем новембра 1903. одредио отпочињање припрема за прерастање Карловачке богословије у самостални богословски факултет или духовну академију. Илариону Зеремском и др Викентију Вујићу је повере-

на израда предлога за прерастање Карловачке богословије у факултет.

Синод је у мају 1906. донео нови Статут о уређењу православне српске богословије у Карловцима којим су додати нови наставни предмети и предвиђен избор и напредовање наставника са академским степенима образовања уз сагледавање њиховог научно-стручног рада. Наставнике су именовали Карловачки митрополит и Свети Архијерејски Синод. У Карловачкој богословији су сматрали да је њена наставно-кадровска потчињеност Светом Архијерејском Синоду Карловачке митрополије, у који Аустроугарска монархија има пуно поверење, довољна гаранција да ће ова школа и у рангу факултета бити од важности „не само за црквене, него и за државне интересе“.

Пошто су слушаоци Карловачке богословије морали имати завршену класичну или реалну гимназију која је била довољна за упис студија на римокатоличком богословском факултету у Загребу, ово је истицано као још једна чињеница која је ишла у прилог подизању Карловачке богословије у факултетски ранг. У Карловачкој богословији су, иначе, сматрали да су наставу организовали на бољи начин него Католички богословни факултет у Загребу.

— наставак у следећем броју —

Оливије Клеман

Развој источног хришћанства

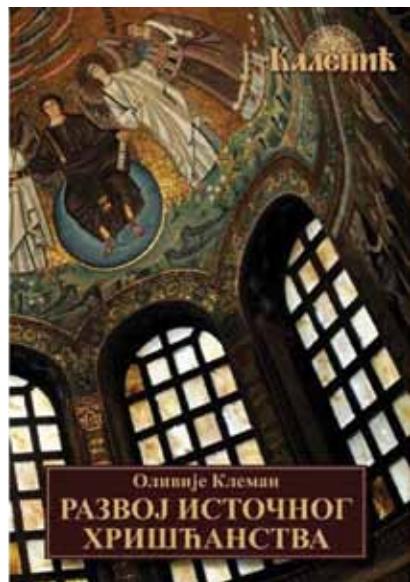
са француског превео
Александар Ресимић
Крагујевац : Каленић, 2012
115 стр. ; 21 см
ISBN: 978-86-84183-56-1

Иако (високи) представници Цркве и осталих хришћанских заједница имају свест о томе да је јединство (свих) хришћана примарни историјски задатак који потребује што хитније (али не и исхитрено) решење, коначно уједињење није ни на видику. Прошли су векови и векови а да се није мрдало са мртве тачке, а након по којег по-мака убрзо се застајкивало и одмах враћало на стару добру мртву тачку, позицију која подразумева да су сви номинално спремни за дијалог, али да је ретко ко способан да у њему истински учествује. Дијалога нема уколико су сви (тј. супротстављене стране) у праву; ако нико не жели да се (у одређеној мери) одрекне своје истине од разговора нема ништа, а о било каквом јединству је илузорно и говорити. Једна од озбиљнијих сметњи приликом покушаја да се води дијалог, а посебно дијалог са римокатолицима, јесте обострано неразумевање (богословске) традиције која претходи великим расколу. И у том случају свако има своју истину и од ње нимало не жели да одступи. Опет, и опет, у тим околностима нема смисла ни помишљати на дијалог. Конференције које се у тим условима организују нису ништа друго до верски туризам. Неопходно је, дакле, пре свега имати адекватно како саморазумевање, тако и разумевање другог у дијалогу (сада мислим конкретно на римокатолике), а онда и разумевање објективних узрока рази-

ла жења (нисам могао да нађем блажу реч).

Једна од књига које значајно доприносе схваташњу стања у Цркви које је довело до великог раскола 1054. године, и, следствено томе, може да допринесе обезбеђивању елементарних услова за отпочињање плодног дијалога са римокатолицима, јесте студија значајног православног богослова Запада Оливија Клемана *Развој источног хришћанства*. Пневматологија је, свакако, једна од круцијалних тема када је реч о дијалогу источног и западног (ако те категорије данас ишта значе) хришћанства, конкретно дијалога са римокатолицима. То је управо и базична тема Клеманове студије. Период у историји догмата када учење о Светом Духу долази у жижу интересовања црквених богослова поклапа се, што наравно није случајно, са временом озбиљних сукоба на релацији Рим – Константинополь; реч је о периоду који је дошао након великих христолошких спорова, којима су пак претходиле тријадолошке расправе, те је некако било и очекивано да се питање статуса Светога Духа како у Светој Тројици тако и у божанској икономији стави на дневни ред; конкретно, ради се о периоду од IX до XIII столећа, што је и временски оквир Клеманове књиге.

Пневматолошки период у историји богословске мисли Клеман излаже полазећи од реакције Фотија Великог на кризу у Бугарској, посебно на оспоравање латинског учења о исхођењу Духа и од Сина (*filioque*), да би се, потом, посветио учењу Симеона Новог Богослова, духовности која се у XI столећу појавила на Светој Гори, дехристијанизованој христологији богојилског покрета, „симфонијском“ деловању хришћанства и хеленизма у време династије Македонаца. Затим је велики простор с правом посвећен околностима које су довеле до одвајања Истока

и Запада, тј. до Велике шизме 1054. која је запечаћена освајањем Константинопоља 1204. године. На концу се даје опис црквене мисије у пневматолошком периоду када је дошло до преструктуирања православног света и периоду крсташких ратова, са посебним освртом на, како га аутор назива, „српско чудо“, као и „васељенском сабору“ из 1285. године. На последњим странама књиге Оливије Клеман даје пар луцидних коментара о томе како на велики раскол гледају источни а како западни хришћани, и текст закључује речима које не треба парапразирати: „Све више и више ће Исток проналазити у Западу неопходно место свог освешћивања, а можда и свог отеловљења. А што може открити Запад у врхунцу Истока ако не своје личне корене који су дубоко погружени у тишину.“

Клеманови увиди су увек проницљиви и подстицајни. Иако у књизи не наводи мноштво историјске и теолошке грађе, његов рад је вредан пажње јер он има истанчан осећај за спровођење синтезе, векове успева да јасно и прецизно изложи са само неколико реченица, а што је карактеристика само великих истраживача, а велике истраживаче не треба игнорисати.

Блатоје Пантелић

Народни музеј – Изложба о Стефану Немањи

Завети и поруке

„Велики жупан Рашке, творац моћне српске државе, родоначелник династије Немањића, дубоко побожан човек (...), утемељивач Српске Православне Цркве, знао је да се држава темељи на народу, а да је свештенство њена духовна снага“, беседио је Владика Андреј на отварању нове поставке у Народном музеју у Београду.

Поводом 900 година од рођења родоначелника лозе Немањића 8. октобра 2013. године у Народном музеју у Београду отворена је изложба „Завети и поруке. Стефан Немања – девет векова“. Многобројним посетиоцима, који су се окупили у простору који је адаптиран и после десет година поново отворен за јавност, међу првима се, у име Његове Светости Патријарха српског Г. Иринеја, обратио Његово Преосвештенство викарни Епископ ремезијански Г. Андреј.

Говорећи о Стефану Немањи (Светом Симеону Мироточивом) Преосвећени Владика је подсетио присутне на најважније чињенице из живота овог „истинског послушника Јеванђеља, који се добровољно одрекао престола и повукао као монах у Студеницу, а потом на Свету Гору, где је, заједно са сином Раствром (Светим Савом) учествовао у подизању Хиландара. Владао је од 1180. до 1196. када се одрекао престола и замонашио.“ Симеон Мироточиви се мирно упокојио 1200. године на Светој Гори, а Црква га је канонизовала 1201. године. „Он је био човек велике вере и љубави, утемељивач Српске Православне Цркве, који је подизао значајне задужбине, знајући да се држава темељи на народу, а да је свештенство њена духовна снага“, нагласио је Преосвећени Владика Андреј.

„Драгоцене су његове поуке записане у житијима, које указују на неопходност духовног узрастања, човекољубља, праштања и јединства у једној нацији, која је тада била у настању, а те поуке су од изузетне вредности и у ово време,“ рекао је Дејан Ристић, државни секретар у Министарству културе и информисања у свом обраћању присутним црквеним великородостојницима, члановима дипломатског кора и државним званичницима на отварању изложбе.

Аутори изложбе су мр Емина Зечевић, кустос Археолошке збирке позног средњег века, и мр Бојан Поповић, управник Галерије фресака у Београду.

Доба Стефана Немање и његових наследника представљено је кроз 23 кошије фресака из средњовековних српских манастира и 85 оригиналних експоната.

Посетиоци имају прилику да први пут виде и два оловна печата Стефана Немање. „Први пут су јавности представљена два оловна печата којима су оверавани документи. Један такав се налази у Ермитажу у Петровграду, а у документима се помиње да су сачувана још само три“, истакла је Емина Зечевић.

Ова занимљива поставка отвара врата средњовековног света на много начина. У обновљеном галеријском простору на првом спрату Народног музеја се могу видети и посуде у којима се служила и износила средњовековна храна, држала течност на трпези, прстен краљевића Радослава, прстен краљице Теодоре као и запон хумског кнеза Петра, тањир цара Душана из 1345–55. са натписом и представом двоглавог орла...

Изложба ће трајати до 23. фебруара 2014. године.
Олга Стојановић

Фото: Народни музеј
У Београду

САД

Небо и земља

На првој изложби византијске уметности под називом *Небо и земља: уметност Византије из ћрквих колекција* у Националној галерији уметности у Вашингтону изложено је преко 170 уметничких дела која никада раније нису излагана у Сједињеним Државама. Међу уметничким делима су мозаици, иконе, рукописи, накит и керамика. На поставци су изложени и новооткривени и до сада неизлагани предмети који осликавају богату културу Источног римског царства. Поставка је подељена на пет тематски различитих делова: однос паганизма и хришћанства, духовни живот у Византији, световна уметничка дела, интелектуални живот византијских научника и међусобни утицај византијских уметника и уметника са Запада пре пада Византије.

Изложба ће трајати од 6. октобра до 2. марта 2014. године а организовало ју је грчко Министарство културе и спорта у сарадњи са Музејом Бенаки из Атине, Националном галеријом уметности из Вашингтона и Музејом Гети из Лос Анђелеса.

Извор: www.nga.gov

САД

Басна на праиндоевропском језику

У 19. веку лингвисти су закључили да сви индоевропски језици воде порекло од једног језика. Тада је језик назван праиндоевропским, односно ПИЕ, и сматра се да се њиме говорило између 4500. и 2500. године пре Христа.

Постојање овог језика је још у 18. веку предложио сер Вилијам Џонс, који је трагао за сличностима у латинском језику, старогрч-

ком и санскриту. Касније су, захваљујући лингвистичким истраживањима, настале и реконструкције праиндоевропског језика.

Немачки лингвиста Август Шлајхер (1821–1868), оснивач теорије о родословном стаблу према којој су сви језици потекли од једног прајезика, реконструисао је праиндоевропски језик и написао басну „Овца и коњи“, да би се отприлике могло чути како је тај језик звучao. Проучаваоци праиндоевропског језика користе ову басну као звучни експеримент и унапређују је када дођу до нових сазнања.

Лингвиста Ендрју Бајрд са Универзитета у Кентакију недавно је снимио своју верзију басне, користећи изговор који прати најновија истраживања. Снимак се може чути на: <https://soundcloud.com/archaeologymag/sheep-and-horses>.

Извор: <http://www.archaeology.org>

ЈЕРУСАЛИМ Молитвеник стар 1200 година

Приватни колекционар библијских артефаката представио је 27. септембра јеврејски молитвеник стар око 1200 година.

Молитвеник је комплетан, има педесет страница и оригинални повез величине 13x10 см. Пронађен је у Јерусалиму а научници су на основу радиокарбонског датирања донели закључак да је књига настала око 840. године.

Колекција Грин која је обелоданила ово откриће тврди да овај је молитвеник око 400 година старији од најстаријих свитака Торе и да ће моћи да се користи као веза између свитака са Мртвог мора и средњовековног јудаизма.

„Ово је најстарији јеврејски молитвеник на свету“ рекао је Стивен Грин, председник малопродајног ланца *Хоби Лоби* који је власник Колекције Грин.

Огромна колекција породице Грин која броји више од 40 000 артефакта биће трајно смештена у Вашингтону када буде отворен Музеј Библије.

„Наши научници верују да овај молитвеник представља најстарију везу коју данашњи Јевреји имају са коренима свог савременог богослужења“, изјавио је Грин истичући да је древна јеврејска пракса била да се свете књиге које су биле у лошем стању покопавају или спаљују, те због тога имају мало јеврејских текстова који су старији од 15. века.

Комплетно истраживање о књизи ће следеће године објавити издавачка кућа Брил из Лајдена (Холандија) а приредиће га Емануил Тов, професор библистике са Јеврејског универзитета у Јерусалиму и Џери Патенгејл, извршни директор Научне иницијативе Грин.

Представници *Хоби Лобија* не желе да износе податке о вредности књиге, о приватној колекцији из које књига потиче као ни о томе да ли је она пронађена у Светој земљи или негде другде.

Патенгејл тврди да је књига састављена из шест сегмената али да у њој не постоји запис о власнику. У молитвенику се налази службе за шабат и 100 благословова које неки Јевреји изговарају свакога дана.

„Ово је можда најстарији запис 100 благословова. Волео бих да сам био присутан када су схватили шта су открили... Некада се неки артефакти у колекцијама налазе вековима, а не годинама, а да се не сазна колико су заправо стари“, додаје Патенгејл.

Научници ће се позабавити питањем да ли се, с обзиром на датирање, можда ради о молитвенику Амрана Геона који се упокојио око 875. године и за кога се

тврди да је саставио први јеврејски молитвеник.

Извор: www.dailymail.co.uk

Наг Хамади кодекс,
Апокриф Јованов

КАНАДА

Симпозијум о ранохришћанским апокрифима

Под називом „Забрањени текстови на западној граници: хришћански апокрифни текстови у перспективи Северне Америке“ [„Forbidden Texts on the Western Frontier: The Christian Apocrypha in North American Perspectives“] на Универзитету Јорк у Торонту одржан је крајем септембра симпозијум на којем су разматрани ранохришћански апокрифи. На симпозијуму су учествовала 22 научника. Један од главних циљева симпозијума био је популаризација знања о мало познатим неканонским текстовима из првих векова хришћанства.

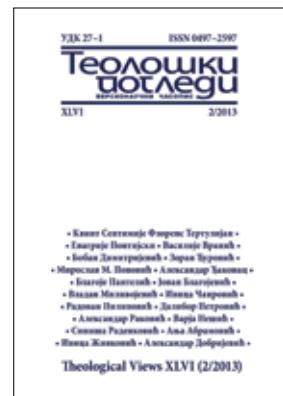
У оквиру симпозијума, учесници су разговарали и о новим преводима и издањима апокрифних текстова, као и о планираним интердисциплинарним истраживачким пројектима у вези са апокрифном литературом и гностичким периодом на универзитетима и у истраживачким центрима у Северној Америци.

Извор: <http://tonyburke.ca>

Теолошки погледи XLVI (2/2013)

Крајем септембра из штампе су изашли нови *Теолошки погледи*. На преко 300 страна, нова свеска домаћег версконаучног часописа доноси преводе светоотачких текстова (Тертулијанове расправе *Против Праксеја* и *Првој йисма Евагрија Понтијског*) и 15 ауторских радова, као и два осврта и неколико приказа нових издања. У новим *Теолошким погледима* објављени су следећи призози:

- Квинт Септимије Флоренс Тертулијан, „Против Праксеја (Поглавља 8–10)“ (са латинског превео Р. Пилиповић), стр. 323–330.
- Евагрије Понтијски, „Писмо прво [Меланији]“ (превео са грчког Л. Нешић), стр. 331–336.
- В. Вранић, „Географски локалитет и етничка припадност као фактори канонске јурисдикције: проблем северноамеричке дијаспоре“, стр. 337–358.
- Б. Димитријевић, „Могућности поимања папског примата данас“, стр. 359–394.
- З. Ђуровић, „Мито Светог Кирила Александријског“, стр. 395–406.
- М. М. Поповић, „Живот и дело Јоакима из Флоре (1130/1135–1201/1202) – кратак осврт“, стр. 407–412.
- А. Ђаковац, „Освајање среће: осврт на Раселову педагогију“, стр. 413–424.
- Б. Пантелић, „Савременост Јовове патње [Честертоново и Жижеково тумачење Књиге о Јову]“, стр. 425–438.
- Ј. Благојевић, „Давид и Садок – прилог проучавању левитског свештенства уједињене монархије Израиља“, стр. 439–466.
- В. Миливојевић, „Старохришћански грађевински објекти Ниша и околине“, стр. 467–522.
- И. Чайровић, „Ехтернах као прво средиште англосаксонске хришћанске мисије на континенталном делу западне Европе у VIII веку“, стр. 523–534.
- Р. Пилиповић, „Поглед на прошлост Српске православне епархије зворничко–тузланске“, стр. 535–566.
- Д. Петровић, „Православна Црква у Босни и Херцеговини од 1766. до 1920. године“, стр. 567–582.
- А. Raković, „Karlovci Seminary: From One Step to the Level of the Faculty (1914–1920) Towards Subsequent Recognition of the Faculty Level (1925–1933)“, стр. 583–598.
- В. Нешић, „Разговор култура као ‘отвореност за Друго’“, стр. 599–618.
- С. Раденковић, „Театар онтолошке расправе – Велики инквизитор“, стр. 619–630.
- А. Абрамовић, „Утицај београдског православног кумства на породични култ“, стр. 631–662.
- И. Живковић, „Међународни научни скуп ‘Свети цар Константин и хришћанство‘“, стр. 663–667.
- А. Добријевић, „Два кратка приказа“, стр. 667–670, и прикази – стр. 671–701.

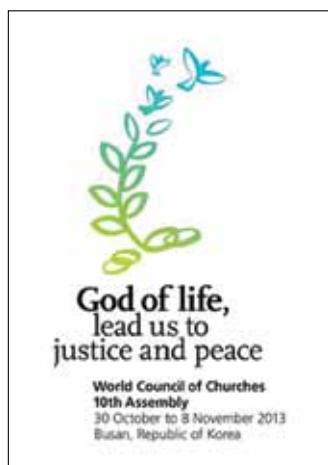

Ово је дванаеста свеска *Нове серије* овог часописа (покренуте 2008. године). Нови број домаћег версконаучног часописа у продаји је доступан у књижарама Православног богословског факултета, а могуће га је поручити преко службе за претплату – (+381) 11 30–25–103, 30–25–113, 064/17–83–786, preplata@spc.rs, као и преко уредништва – teoloski.pogledi@spc.rs.

С. П.

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Пешровић

НЕМАЧКА

Воз за Кореју

Воз за мир и уједињење у Кореји кренуо је 8. октобра из Берлина. Овај полазак је организован на иницијативу Светског савета цркава са циљем да се истакне како је „крајње неопходно“ да на Корејско полуострво стигне мир.

О. Чо Хјун Јунг из Кореје о. Кристоф Тајлеман из Немачке благосиљали су воз и путнике на Бранденбуршкој капији а затим ушли у воз.

Путовање ће обухватати неколико станица – зауставиће се у Москви, Иркутску, Пекингу а можда и у Пјонгјангу. Планирано је да до Бусана у Јужној Кореји воз стигне 28. октобра. У Бусану ће се од 30. октобра до 8. новембра одржавати Десето заједниче Светског савета цркава и то под слоганом „Боже живота, доведи нас до правде и мира“.

Ако власти из Северне Кореје не буду дозволиле да воз уђе на територију те земље, планирано је да сви путници пређу у брод који иде од Дандонга (Кина) до Инчона у Јужној Кореји.

Светски савет цркава је једна од неколико светских организација која, поред Римокатоличке цркве и Црвеног крста, успева да одржи хуманитарне односе са режимом Ким Џонг Уна.

Схватајући да постоји велика потреба за дијалогом између Јужне и Северне Кореје, Свет-

ски савет цркава је у последњих неколико година учествовао у бројим кампањама које су за циљ имале успостављање дијалога између Сеула и Пјонгјанга.

Извор: <http://www.oikoumene.org>

ВАТИКАН

Седница посвећена породици

Како преносе новинске агенције, папа Фрања је почетком октобра сазвао ванредну седницу Синода бискупа посвећену породици. Седница се одржава у Риму од 5. до 19. октобра а тема седнице гласи: „Пастирски изазови породице у контексту јеванђелизације“.

Од како је папа Павле VI 1965. године основао Синод бискупа одржане су само две ванредне седнице, док се редовне седнице одржавају сваких пар година.

Папа Фрања сматра да питања брака и породице захтевају детаљније тумачење и сазивањем ванредне седнице он жели да уједначи став Римокатоличке цркве о тим важним питањима. Као локалне римокатоличке цркве широм света доносе самосталне одлуке о браку и породици, посебно оне које се тичу причешћивања другобрачних – Црква је на тај начин подељена...

Портпарол Ватикана о. Федерико Ломбарди истиче да је сазивање седнице на тему породице веома важан корак додајући да је то начин да Римокатоличка црква изнесе јединствен став уз учешће надлежних бискупа из свих крајева света.

Извор: <http://world.time.com>

АУСТРИЈА

II свеправославни сусрет младих

Како преноси руски портал *Седмица*, на сабору младих у Бечу одржаном у руској Цркви Св. Николе учествовало је око 500 младих православаца из свих крајева света.

Учесници скупа су након Литургије коју је служио Митрополит Арсеније (Кардамакис) разговарали о предањима својих помесних Цркава.

Свештеник Радослав Ристић је одржао предавање о специфичностима службе Руске Православне Цркве. Српску Цркву је представљао свештеник Петар Пантић који је говорио о духовном животу у Србији али и о српској кухињи. Румунска православна заједница је представила иконописачку радионицу. Грчка омладина је изнела презентацију о монашком животу на Светој Гори и другим манастирима у Грчкој.

Свештеник Румунске Цркве о. Николај Дура разматрао је тему „Слобода и хришћанска омладина данас“, и посебну пажњу посветио савременим идејама слободе.

Састанку су присуствовали и припадници Грузијске, Антиохијске и других Православних Цркава. Након састанка је одржан и фудбалски турнир на којем су учествовали ученици и наставници верске наставе.

Извор: <http://www.sedmitza.ru>

ОРАХОВАЦ

Порушена спомен-плоча

Како сазнаје Радио КИМ, спомен-плоча, коју су представници Удружења новинара Србије по други пут поставили у близини Ораховца 31. августа ове године, на дан када су нестали новинари Ђуро Славуј и Ранко Перенић, поново је уклоњена. „На том месту је сада само рупа са свеже ископаном земљом. Табла је извучена заједно са бетонском подлогом и носачима“, наводи извор Радија КИМ.

Славуј и Перенић су нестали када су кренувши да ураде репортажу о повратку отетих монаха у манастир Зочиште скренули на погрешан пут и прешли на територију коју је контролисала Ослободилачка војска Косова. Били су у аутомобилу „застава 128“ плаве боје који никада није пронађен.

Ово је други пут да, после мање од месец дана од постављања, спомен-плоча несталим новинарима буде уклоњена. Радио КИМ није успео до момента објављивања ове вести да ступи у контакт са полицијом како би од њих добили званичну информацију.

Извор: УНС

У ЛЕСКОВЦУ

210 година храма

На дан храмовне славе старе лесковачке Цркве Рођења Пресвете Богородице 8/21. септембра, Његово Преосвештенство Епископ нишки Г. Јован служио је Свету Литургију уз саслужење лесковачког свештенства. Ово је јубиларна година за овај храм који слави 210 година свог постојања.

Са градњом храма почело се 1803. године у тешко време пред избијање Првог српског устанка.

Овај храм је јединствен у свету јер има огњиште, па је у народу ова

црква прозвана *Оџаклија*. Након освећења нове Цркве Пресвете Тројице 1930. године, стара *Оџаклија* препуштена је зубу времена и право је чудо како је до данас опстало. За време бомбардовања 1944. једна бомба је окрзнула храм а 1948. била је допола поплављена. Те исте године стављена је под заштиту државе али ништа није предузимано, па се кров потпуно срушio 1965. године. Због тога су општинске власти тога времена размишљале да цркву булдожером потпуно сруше и заувек униште сведочанство о мучи својих предака који су зној, крв и сузе уткали у овај храм. Црква је ипак обновио и осветио 1992. године тадашњи Владика нишки а сада Патријарх српски Г. Иринеј.

Јереј Мирослав Јовановић

У БЕОГРАДУ

**Крстовдан
у Вождовачкој цркви**

На празник Воздвижења часнога и животворнога Крста, 27. септембра, у Храму Светог цара Константина и царице Јелене свечано је прослављена слава хора. Свету Архијерејску Литургију служио је Преосвештени Епископ липљански Г. Јован уз саслужењеprotoјереја-ставрофора Бранка Топаловића, архијерејског намесника београдског другог, protoјереја-ставрофора Недељка Марјановића, старешине храма, protoјереја Ђорђа Поповића, јереја Слађана Влајића, војног свештеника, protoјакона Радомира Ракића и ђакона Владислава Голића.

Након прочитаног Светог Јеванђеља, вернима се обратио богона дахнутом беседом Преосвештени Владика Јован, говорећи о значају овог празника.

Бранислав Илић,
студент ПБФ у Београду

У СОЛУНУ

Парастос на Зејтинлику

Митрополит неапољски и ставрупольски Г. Варнава служио је 28. септембра 2013. године на Зејтинлику у Солуну парастос погинулим српским официрима и војницима у Првом свјетском рату.

Парастос је у име Владе Србије присуствовао министар културе г. Иван Тасовац. Претходно је Свету Литургију у спомен-капели на Зејтинлику служио игуман манастира Хиландара Архимандрит Методије, у присуству Митрополита неапољског и ставрупольског Г. Варнаве, г. Теодора Караоглуа, министра за Македонију и Тракију, г. Петра Ђокића, министра рада и социјалне политике Републике Српске, генерала Михаила Коцаракоса, начелника Генералштаба Војске Републике Грчке, г. Антонија Бамија, начелника округа Централне Македоније, војних, политичких и дипломатских представника као и многобројног народа.

Војничко гробље Зејтинлик у западном дијелу Солуна (на путу за Лангаду) је највеће војничко гробље у Грчкој на којем је сахрањено 20.500 војника савезничких војски Антанте који су се борили на Македонском фронту у току Првог свјетског рата. Гробље је подијељено на пет целина према националној припадности погинулих: Француско гробље – 8.089 војника; Српско гробље – 7.500, Италијанско гробље – 3.000, Британско гробље – 1.600 и Руско гробље – 400.

Ca romfea.gr превео Ей. Хризостом

Извор: Епархија зворничко-шумадијска

У ИРИГУ

Освећење и литија

Последњи дани септембра у Иригу били су посвећени припремама и одржавању знаменитих свечаности поводом генералне обнове храма и порте Светониколајевске саборне цркве.

Свечаност је почела Светом Архијерејском Литургијом у суботу, 28. септембра 2013. коју је служио Владика сремски Г. Василије уз ➔

саслужење гретешког Архимандрита Доситеја, великореметског Архимандрита Стефана, протојереја–ставрофора Александра Мунцића из Лондона, архијерејског намесника подунавског протојереја–ставрофора Гавре Милановића, протојереја Ратка Тобића из Бора и старохоповског протосинђела Атанасија. За певницом је певао октет Карловачке богословије предвођен професором г. Гораном Власцем. Преосвећени Владика је освештао унутрашњост светог храма, а потом рукопроизвео у чин чтеца Немању Теофиловића, апсолвента Православног богословског факултета Универзитета у Београду, кога је Преосвећени Владика у истом храму и крстио пре 23 године.

По завршетку Литургије, Преосвећени Владика Василије је одржао беседу у којој је подсетио верни народ на значај обнове светог храма, са основном поруком да се и ми, као верници, морамо стално духовно обнављати. На крају беседе захвалио се проти Славку за посебне заслуге, велики труд и залагање у санацији и обнови иришких храмова Светог великомученика Теодора Тирона и Светог оца Николаја, одликујући га напрсним крстом и звањем протојереја–ставрофора.

Присутни народ, предвођен својим Владиком и свештенством, кренуо је у опход око храма и литију до Теодоровске и Успенске цркве, да би се у Теодоровском храму извршило мало освећење спољашњости светог храма. Значајно је истаћи да овакве или сличне литије није било од 1926. године у Иригу.

Светониколајевска саборна црква у Иригу саграђена је у периоду

Саопштење Епархије рашко-призренске поводом предстојећих локалних избора на Косову и Метохији

У сталној бризи за свој верни народ на Косову и Метохији наша Црква активно је ангажована и у непосредној је координацији са државом Србијом како би се створили што бољи услови за живот наших људи и повратак оних који су прогнани и не могу да се слободно и безбедно врате у своје домове.

Будући да су почетком месеца новембра на Косову и Метохији заказани локални избори и да су државне власти Републике Србије јавно позвале наш народ да учествује на њима и изабере своје представнике, и ми као Епархија рашко-призренска, обраћамо се овим поводом, апелујући да се одлука о учешћу Срба на изборима донесе озбиљно и одговорно. Живимо у веома тешком времену, када често нисмо у могућности да изаберемо најбоља решења, већ она која колико-толико обезбеђују могућност за опстанак нашег народа на својим вековним просторима. Зато се треба запитати не само шта добијамо изласком на изборе, већ колико можемо да изгубимо њиховим бојкотом. Реално говорећи, ризик је велики, јер уколико Срби не конституишу власт у општинама где живе у већини, биће много теже и за нашу државу да им у будуће помаже, а самим тим довешће се под знак питања да ли опстанак нашег народа на Косову и Метохији.

Избори су увек били питање личне и слободне одлуке сваког грађанина. Оно што је најважније у овом тренутку јесте да предстојећи локални избори на Косову и Метохији не смеју да буду у служби разједињавања и подела међу српским народом, већ прилика да покажемо толико нам потребно јединство и солидарност. То пре свега значи да на предстојећим изборима треба изабрати оне који су најбољи, који уживају поверење народа, и који ће најодговорније радити поверени им посао, а не руководити се уским партијским и личним интересима.

Црква је забринута због све већих тензија поводом избора на Косову и Метохији, па још једном апелује на мир и прираност. Посебну забринутост осећамо и поводом најновије забране приштинских институција да онемогуће представницима државе Србије да долазе на Косово и Метохију. Не улазећи у политичку димензију овог проблема, наглашавамо да спречавање нормалних посета наших званичника свом народу, у овом тренутку појачава атмосферу неповерења и неизвесности и суштински угрожава започети дијалог.

Изражавамо искрену наду да ће и пред овим изазовима превладати чврста и непоколебива свест нашег народа да остане на Косову и Метохији као свој на своме и да ће наши људи знати да донесу најбоље одлуке. Црква ће, као и увек до сада, остати са својим народом као чврст ослонац и темељ његовог духовног јединства и вере да једино са Богом и међусобно измирени можемо да гледамо у време које је пред нама.

Дато у Канцеларији Епархије рашко-призренске и косовско-метохијске
У манастиру Грачаница, 3. октобра 2013. године

од 1732. до 1742. године и освећена је 1743. од Епископа Георгија (Поповића). За њу је Сремска жупанија констатовала да јој нема равне међу свим православним црквама у Угарској. За ову светињу, на богато изрезбареном иконостасу и троновима, иконе је радио сликар

Василије Остојић, крајем 18. века. Светониколајевски храм и порта обновљени су средствима из прилога парохијана и прилозима из земље и иностранства, а није изостала ни помоћ општине Ирги.

Прошојереј-ставрофор Славко Теофиловић, парох иришки

У СРПСКОЈ МЕТОХИЈИ Посета Еп. Максима

У петак, 4. октобра 2013. године, Епископ западноамерички Г. Максим посетио је Призрен и том приликом поделио новчану помоћ за децу из сиромашних породица коју је сакупило Коло српских сестара из Сан Франциска.

И овај пут је Епархија западноамеричка показала искрену братску солидарност коју српски народ у САД дубоко осећа према Србима на Косову и Метохији.

Епископ западноамерички је и овом приликом посетио манастир Светих Архангела код Призрена као и ученике и професоре Богословије Св. Кирила и Методија у Призрену. Владика Теодосије прећео је Епископу Максиму и његовим епархијотима искрену благодарност на покртвованом труду и љубави коју показују према верном народу на Косову и Метохији. Део прилога предат је манастиру Светих Архангела и богословији.

Извор: Западноамеричка епархија

У НИШУ СПЦ и Војска Србије

У понедељак 16. по Духовдану, када Црква слави помен Светог краља Стефана Првовенчаног – Симона Монаха, у нишкој касарни „Књаз Михаило“ освећена је капела подигнут у част овог светитеља. Освећење је извршио Његово Преосвештенство Епископ јегарски Г. Порфирије уз саслужење два војна

свештеника из Генералштаба Војске Србије и нишког свештенства. Служби су присуствовали командант Треће бригаде Копнене војске бригадни генерал Желимир Глишовић са официрима и војницима.

На крају службе преломљен је славски колач, Епископ Порфирије је покропио присутне освећеном водом, а најзаслужнији за изградњу богомольје добили су захвалнице.

Извор: Епархија нишка

У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ Стање Срба у Федерацији БиХ

У петак, 4. октобра 2013. године, у згради Народне скупштине Србије одржана је сједница Одбора НС Републике Србије за Србе у дијаспори и окружењу којој су присуствовали Њихова Преосвештенства Епископ зворничко-тузлански Г. Хризостом и Епископ бихаћко-петровачки Г. Атанасије као и представници Срба из Републике Српске и Федерације БиХ. Тема овог засиједања била је „Стање и положај Срба у Федерацији БиХ“.

У излагањима и дискусијама констатовано је да је стање Срба у Федерацији БиХ веома тешко, а положај крајње понижавајући. У свим дискусијама истакнуто је да је Срба у Федерацији БиХ у односу на попис из 1991. године мање за 500.000 ако не и више од тога.

Ова чињеница је потврдила до садашње тврђење и претпоставке да је управо у ФБиХ извршено потпуно и тотално етничко чишћење, те да је у процесу повратка враћено свега 50–ак хиљада Срба, који живе у режиму крајње дискриминације и понижења.

Извор: Епархија зворничко-тузланска

АПЕЛ ЗА ПОМОЋ

Будимо људи – помозимо Дејану!

Деветогодишњи дјечак Дејан Марић из Зворника оболио је од тумора на мозгу и кичми. Родитељи Предраг и Ивана Марић нису у могућности да Дејаново лијечење наставе у некој од клиника у иностранству.

Светосавска омладинска заједница Епархије зворничко-тузланске из Зворника у сарадњи са Телекомом Српском од 1. октобра 2013. године отвара хуманитарни број 1416 (важи за БиХ) у сврху прикупљања новчаних средстава за лијечење. Овим путем позивамо све људе добре воље да позивом донирају 1km за лијечење деветогодишњег Дејана Марића.

Хуманитарни број ће бити у функцији од 1. октобра 2013. године до 31. октобра 2013. године.

Рачун у КМ:

NLB Razvojna Banka a.d. Banja Luka
15112093 Dejan (Predrag) Maric,
broj banke 5620093000003250

Рачун девизни:

Field 59:Beneficiary customer:
IBAN BA395620098114954191
DEJAN (PREDRAG) MARIC
MEJDAN 7

75400 ZVORNIK

Field 57: Account with institution:
SWIFT BIC: RAZBBA22
NLB Razvojna banka a.d.

Milana Tepica br. 4,

78000 Banja Luka

Bosnia and Herzegovina

ADDITIONAL INFORMATION

Field 56: Intermediary institution:
For following currency (ies): EUR,
USD, AUD, CAD, CHF, DKK, GBP,
HRK, HUF, JPY, NOK, SEK
SWIFT BIC: LJBASI2X

NOVA LJUBLJANSKA BANKA D. D.
LJUBLJANA
SLOVENIA

ИКОНОПИС ЖИВОПИС МОЗАИК
ПРОЈЕКТОВАЊЕ ХРАМОВА, ИКОНОСТАСА И
ПОЛИЈЕЛЕЈА, РЕСТАУРАЦИЈА И КОНЗЕРВАЦИЈА

КОНТАКТ
Дејан Марковић
Јана Марковић
+381 11 2380-484
+381 11 2514-823
+381 64 193-5678

dejan@serbian-iconography.com
WWW.SERBIAN-ICONOGRAPHY.COM

Помозите и ви обнову Призренске богословије!

У септембру 2011. године обновљен је рад Богословије у Призрену, која је запаљена и уништена у мартовском погрому 2004. године.

Богословија је од кључног значаја за опстанак српске заједнице на Ким – којој су потребни свештеници који су одрастали, учили и живели на овим просторима. Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска овом приликом упућује апел верном народу у земљи и расејању да својим прилозима помогне рад Призренске богословије.

Динарски рачун:
Комерцијална банка, 205-172349-51

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)
	Србија	Иностранство	
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
Православни мисионар	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Теолошки појледи	900 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
Светосавско звонице	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија